

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ

BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA PODNIKATELSKÁ

ÚSTAV FINANCÍ

FACULTY OF BUSINESS AND MANAGEMENT
INSTITUT OF FINANCE

ANALÝZA PROBLEMATIKY ZAMĚSTNÁVÁNÍ A ZDAŇOVÁNÍ CIZINCŮ V ČESKÉ REPUBLICE

ANALYSIS OF EMPLOYMENT AND TAXATION OF FOREIGNERS
IN THE CZECH REPUBLIC

DIPLOMOVÁ PRÁCE

MASTER'S THESIS

AUTOR PRÁCE

AUTHOR

Bc. MICHAELA KUCHYŇKOVÁ

VEDOUCÍ PRÁCE

SUPERVISOR

JUDr. Ing. JAN KOPŘIVA, Ph.D.

BRNO 2013

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Kuchyňková Michaela, Bc.

Účetnictví a finanční řízení podniku (6208T117)

Ředitel ústavu Vám v souladu se zákonem č.111/1998 o vysokých školách, Studijním a zkušebním řádem VUT v Brně a Směrnicí děkana pro realizaci bakalářských a magisterských studijních programů zadává diplomovou práci s názvem:

Analýza problematiky zaměstnávání a zdaňování cizinců v České republice

v anglickém jazyce:

Analysis of Employment and Taxation of Foreigners in the Czech Republic

Pokyny pro vypracování:

Úvod

Vymezení problému a cíle práce

Teoretická východiska práce

Analýza problému a současné situace

Vlastní návrhy řešení, přínos návrhů řešení

Závěr

Seznam použité literatury

Přílohy

Podle § 60 zákona č. 121/2000 Sb. (autorský zákon) v platném znění, je tato práce "Školním dílem". Využití této práce se řídí právním režimem autorského zákona. Citace povoluje Fakulta podnikatelská Vysokého učení technického v Brně.

Seznam odborné literatury:

- BOUŠKOVÁ, P., V. KOLMEROVÁ. a kol. Zaměstnávání cizinců a vysílání zaměstnanců a OSVČ do ciziny. 3. vyd. Praha: ANAG, 2009. 256 s. ISBN 978-80-7263-525-2.
- JOKLOVÁ, K. a J. RYŠAVÁ. Zaměstnávání cizinců a vysílání pracovníků do zahraničí. 1. vyd. Praha: ASPI, 2009, 309 s. ISBN 9788073574376.
- SOJKA, V. Mezinárodní zdanění příjmů: smlouvy o zamezení dvojího zdanění a zákon o daních z příjmů. 2., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: ASPI, 2008, 326 s. ISBN 9788073573546.
- VANČUROVÁ, A. a L. LÁCHOVÁ. Daňový systém ČR 2012. 11. aktualiz. vyd. V Praze: Vox, 2012, 368 s. ISBN 9788087480052.
- VYŠKOVSKÁ, M. Cizinci a daně: zdaňování příjmů fyzických osob - cizích státních příslušníků v České republice. 3., aktualiz. dopl. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, 204 s. ISBN 9788073576639.

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Ing. Jan Kopřiva, Ph.D.

Termín odevzdání diplomové práce je stanoven časovým plánem akademického roku 2012/2013.

L.S.

doc. Ing. Vojtěch Bartoš, Ph.D.
Ředitel ústavu

doc. Ing. et Ing. Stanislav Škapa, Ph.D.
Děkan fakulty

V Brně, dne 07.05.2013

Abstrakt

Diplomová práce se zaměřuje na problematiku zaměstnávání a zdaňování cizinců v České republice. Analyzuje současnou situaci na trhu práce v ČR v závislosti na zapojování migrantů do pracovního procesu. Na dílčích příkladech z praxe prezentuje možné způsoby zaměstnání a zdanění zahraničních pracovníků s ohledem na optimalizaci jejich daňové povinnosti.

Abstract

This master's thesis focuses on issue of employment and taxation of foreigners in the Czech Republic. It analyzes current situation in labour market in the Czech Republic according to integration of migrants into labour process. The thesis presents on the sub-practice examples possible ways of employment and taxation of foreign workers to optimize tax.

Klíčová slova

Trh práce, migrace, zaměstnání, povolení, zdanění, rezident, nerezident.

Key words

Labour market, migration, employment, permission, taxation, resident, non-resident.

Bibliografická citace

KUCHYŇKOVÁ, M. *Analýza problematiky zaměstnávání a zdaňování cizinců v České republice*. Brno: Vysoké učení technické v Brně, Fakulta podnikatelská, 2013. 92 s.
Vedoucí diplomové práce JUDr. Ing. Jan Kopřiva, Ph.D..

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená diplomová práce je původní a zpracovala jsem ji samostatně. Prohlašuji, že citace použitých pramenů je úplná, že jsem ve své práci neporušila autorská práva (ve smyslu Zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském a o právech souvisejících s právem autorským).

V Brně dne 7. května 2013

.....

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala JUDr. Ing. Janu Kopřivovi, Ph. D. za odbornou pomoc, cenné rady a připomínky při zpracování této diplomové práce. Dále bych ráda poděkovala své rodině za podporu během studia.

Obsah

Úvod.....	11
1 Vymezení základních pojmů	13
2 Trh práce a migrace	16
2.1 Vývoj trhu práce v ČR	16
2.2 Migrace	17
2.2.1 Migrace v Evropě.....	20
2.3 Nezaměstnanost.....	20
3 Zaměstnávání občanů EU/EHP, Švýcarska na území ČR	22
3.1 Informační síť EURES	22
4 Zaměstnávání cizinců	23
4.1 Postup zaměstnavatele	23
4.2 Povolení k zaměstnání.....	23
4.2.1 Povinnosti zaměstnavatele	24
4.3 Zelená karta	25
4.4 Modrá karta	26
4.4.1 Podmínky vydání	26
5 Sociální pojištění.....	28
5.1 Nemocenské pojištění	29
5.2 Důchodové pojištění.....	29
6 Zdravotní pojištění.....	31
6.1 Občané EU/EHP a Švýcarska	31
6.1.1 Evropský průkaz zdravotního pojištění	31
6.2 Zdravotní pojištění cizinců.....	32
7 Zdaňování příjmů cizinců	33
7.1 Určení rezidentství	33
7.2 Smlouvy o zamezení dvojího zdanění.....	33
7.2.1 Metoda vynětí	34
7.2.2 Metoda zápočtu.....	34
7.3 Zdaňování nerezidentů	35
7.4 Zdanění příjmů ze závislé činnosti.....	35
7.4.1 Nezdánitelné části základu daně	36

7.4.2	Slevy na dani.....	36
8	Analýza	37
8.1	Důvody zaměstnávání cizinců.....	37
8.1.1	Situace v Jihomoravském kraji	39
8.2	Nelegální zaměstnávání cizinců	40
8.3	Integrace trhu práce a vývoj počtu zaměstnaných cizinců	42
8.4	Praxe.....	45
8.5	Situace na Slovensku.....	45
8.5.1	Komparace	46
8.6	Odliv mozků.....	47
8.7	Shrnutí	49
9	Praktická část	50
9.1	Zaměstnání na základě Zelené karty	50
9.1.1	Shrnutí.....	54
9.2	Zaměstnání na základě modré karty	55
9.2.1	Shrnutí.....	58
9.3	Zaměstnání občana z EU	59
9.3.1	Příklad občana EU, rezident	59
9.3.2	Příklad občana EU, nerezident.....	61
9.4	Zaměstnání občana z EHP	64
9.5	Zaměstnání cizince.....	67
10	Návrhy	72
10.1	Příklady.....	72
10.2	Zelená karta	73
10.3	Modrá karta	74
10.4	Občan EU	75
10.4.1	Polák	76
10.4.2	Slovák	77
10.5	Občan EHP	77
10.5.1	Nor	78
10.6	Občané třetích zemí	79
10.6.1	Ukrajinec.....	79
10.6.2	Vietnamec	79
10.7	Obecné návrhy.....	81
10.7.1	Zjednodušit podmínky při žádání o povolení	81

10.7.2	Zvětšit povědomí o zdaňování	81
10.7.3	Uzavírat další smlouvy o zamezení dvojího zdanění.....	81
10.7.4	Větší průhlednost	82
10.7.5	Omezení nelegálního zaměstnávání.....	82
10.7.6	Problém jazykové bariéry	83
10.7.7	Zelená či Modrá karta?	83
Závěr		84
Seznam literatury		86
Seznam tabulek.....		92
Seznam grafů.....		92
Seznam schémat.....		92
Seznam příloh.....		92

Úvod

Svět se stává otevřenějším a nabízí nové možnosti. Pomalu dochází k zániku ekonomických hranic a uzavřených ekonomik. Příčinou je globalizace. S tím souvisí i přesun pracovních sil ze zahraničí. Otevírají se nové obzory a zkusit práci v cizině je představa lákavá.

Česká republika, resp. český pracovní trh je oblíbeným cílem zahraničních migrantů, a to především z východu. Největší boom nastal po roce 2004, kdy se Česká republika stala součástí Evropské unie a přijala čtyři základní svobody, které tato organizace zajišťuje. Mezi ně patří i volný pohyb osob. Jak už bylo zmíněno, vede to ale k řadě otázek. Kvalifikovanou či nekvalifikovanou pracovní sílu? Kolik, aby neohrozila tuzemskou zaměstnanost? A to jsou jen ty základní. Každý vyspělý stát by si měl vybudovat efektivní migrační politiku, která by zemi přinášela prosperitu.

Problematika zaměstnávání a potažmo zdaňování cizích subjektů je v České republice řešena v několika dílčích ustanoveních. Nemá však jednotný legislativní rámec. Daně jsou největším příjmem do státního rozpočtu a hlavním zdrojem financování veřejného sektoru. Podílejí se na něm i zahraniční pracovníci, kteří mají také daňovou povinnost, jak jim ukládá zákon.

Pokud tedy lidé migrují za prací, existuje možnost, že dosahují příjmů ve více státech během jednoho zdaňovacího období. S tím přímo souvisí nežádoucí jev, a to dvojí zdanění. Zabránění dvojímu zdanění lze. Existují totiž smlouvy o zamezení dvojího zdanění, které tuto problematiku řeší. Česká republika je na tomto poli velmi aktivní. Tyto smlouvy má uzavřené asi s osmdesáti státy. Největší boom nastal v 90. letech, ale i v současné době uzavírá nové. Většina států se v této oblasti angažuje a ví proč. Dvojí zdanění totiž poplatníka demotivuje, snižuje příjmy a omezuje investice. Často tak využívá lepších pobídek na území jiného státu nebo začne využívat nelegálních praktik.

Tato diplomová práce se zabývá problematikou zaměstnávání a zdaňování cizinců, které v tomto případě rozdělujeme na dvě kategorie: občané EU, EHP a občané třetích zemí. Práce bude rozdělena na teoretickou, analytickou a praktickou část.

Teoretická část této práce vymezí základní související pojmy a dále bude pozornost věnována trhu práce v České republice, následně migraci a nezaměstnanosti. Poté uvedu, za jakých podmínek mohou dvě výše zmíněné skupiny občanů na tento trh práce vstoupit a jaké povinnosti jsou s tím spojené. U občanů EU a EHP je situace mnohem jednodušší, poněvadž ti pracovní povolení nepotřebují. O mnoho složitější je ale zaměstnání cizinců, kdy je administrativa velmi náročná. Speciální skupinou jsou lidé, pracující v České republice, na základě zelené či modré karty. Jsou to občané třetích států, kteří díky tomuto získávají duální povolení v podobě pobytového i pracovního, kdy se jim proces zaměstnání značně ulehčí. V této části bude použita metoda kompilace. Uvedené poznatky jsou získány z odborné literatury, článků či zákonů.

Analýza bude spočívat v rozebrání několika stěžejních okolností, které s pracovní migrací souvisí. Zde jsem mj. zařadila důvody zaměstnávání cizinců, kontrolu či nelegální zaměstnávání. Zahraniční zaměstnanost jsem srovnala se Slovenskem a zahrnula i zjištěné poznatky z praxe.

Praktická část bude koncipována jako několik dílčích příkladů na sebe nenavazujících, kdy bude detailně vysvětlena výchozí situace každého poplatníka, jeho povinnosti i to, jak budou zdaněny jeho dosažené příjmy. Na konci budou uvedeny návrhy řešení, jejichž využití by za daných okolností bylo pro poplatníka nejlepší. Závěr sumarizuje všechny skutečnosti, které v práci nastaly.

Cílem této diplomové práce je tedy poskytnout relativně ucelený pohled na problematiku zaměstnávání a zdaňování cizinců na českém trhu práce, která by posloužila jako příručka. Příklady jsou sestaveny v několika variantách, aby měl poplatník možnost se v daném průvodci najít. Bude zde představen případ zaměstnaného občana EU rezidenta/nerezidenta, dále občana EHP a cizince. Zajímavé je zaměstnání občana na základě zelené či modré karty. Převážná část práce se zaměřuje na zdaňování příjmů ze závislé činnosti.

1 Vymezení základních pojmů

Úvodem je nezbytné správně pochopit stěžejní pojmy, které se budou v práci vyskytovat. Danou problematiku vymezuje celá řada předpisů. Je nutné si uvědomit termíny související se zaměstnáváním občanů České republiky (dále jen „ČR“), občanů Evropské unie (dále jen „EU“) či Evropského hospodářského prostoru (dále jen „EHP“) a Švýcarska.

Přiblížím tedy pojmy, které se v textu objevují a jak tyto definuje zákon. Práce bude vycházet především ze zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZDP“), potřebné budou i formulace a úprava, kterou nabízí zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZZ“), zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZP“) a zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZoC“).

Občané EU/EHP a Švýcarska

Občané EU/EHP a Švýcarska a jejich rodinní příslušníci nejsou z hlediska ZZ považováni za cizince a v souladu s tímto zákonem mají stejné právní postavení jako občané ČR, tzn., že v ČR mají i volný přístup na trh práce.

Cizinec

Cizincem se dle ZZ rozumí fyzická osoba (dále jen „FO“), která není státním občanem České republiky, občanem EU/EHP a Švýcarska ani jeho rodinným příslušníkem. Cizincem je i osoba bez státní příslušnosti.

Zaměstnanec

Zaměstnanec je jedním z účastníků pracovněprávního vztahu, kterým se zavazuje vykonávat určitou závislou činnost pro zaměstnavatele.

Zaměstnavatel

Právnická nebo fyzická osoba, která zaměstnává fyzické osoby v pracovněprávních vztazích a pokud to stanoví zákon, též v obdobných pracovních vztazích.

Zaměstnání

Je to forma závislého vztahu zaměstnance na zaměstnavateli, kdy zaměstnanec provádí činnost podle pokynů zaměstnavatele na místě a v době zaměstnavatelem k tomu určeném, za předem dohodnutou odměnu.

Podnikání

Podnikání je soustavná činnost prováděna samostatně podnikatelem vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku. Vykonávána na základě živnostenského oprávnění.

Nelegální činnost

Pokud fyzická osoba nevykonává práci pro právnickou nebo fyzickou osobu na základě pracovněprávního vztahu nebo jiné smlouvy, nejde-li o manžela nebo dítě této fyzické osoby nebo pokud cizinec nevykonává práci pro právnickou nebo fyzickou osobu na základě pracovněprávního vztahu nebo jiné smlouvy, nejde-li o manžela nebo dítě této fyzické osoby, nebo ji vykonává v rozporu s vydaným povolením k zaměstnání nebo bez tohoto povolení, je-li podle tohoto zákona povolení k zaměstnávání vyžadováno.

Místně příslušný úřad práce

Je ten, který rozhoduje o vydání povolení k zaměstnání cizince, je úřad práce (dále jen „ÚP“), v jehož územní působnosti bude nebo je zaměstnávání vykonáváno.

Regulované povolání

Jedná se o takové povolání nebo činnost, pro jejichž výkon jsou právními předpisy členského státu EU předepsány určité požadavky, bez jejichž splnění nemůže osoba toto povolání či činnost vykonávat. Jedná se například o stupeň vzdělání či zdravotní způsobilost.

Rezident

Za daňového rezidenta je dle ZDP považována FO, která má na území ČR své bydliště, ale také osobu, která se zde zdržuje „obvykle“, tj. alespoň 183 dnů v kalendářním roce. PO je za rezidenta považována v případě, že má na území ČR své sídlo. Tito mají daňovou povinnost, která se vztahuje na celosvětové příjmy. Jsou tedy povinni podat daňové přiznání.

Nerezident

Jak FO, tak PO jsou považovány za nerezidenty při nesplnění výše uvedených kritérií a jejich daňová povinnost se tak omezuje pouze na příjmy plynoucí ze zdrojů na území ČR.

2 Trh práce a migrace

Trh práce je místem, v němž se střetává poptávka po práci ze strany potenciálních zaměstnavatelů s nabídkou práce, již představují jednotlivci ucházející se o zaměstnání, přičemž předmětem koupě a prodeje nejsou jednotlivé osoby, ale jejich pracovní síla.

2.1 Vývoj trhu práce v ČR

Trh práce v ČR prošel od roku 1989 zásadními změnami. Tehdy se potýkal s celkovou neefektivností ekonomiky, nevhodnou sektorovou a odvětvovou strukturou, či převahou velkých podniků a trh práce byl celkově deformovaný. Na druhé straně byla nízká zadluženost ekonomiky a nezaměstnanost téměř neexistovala.¹

Bylo tedy nutné uzákonit odpovídající právní normy, například ZZ, vytvořit instituce a nástroje k usměrňování vývoje na trhu práce (aktivní politika zaměstnanosti).

V letech 1990-1991 byla přijata ekonomická reforma a zahájena privatizace, jejímž důsledkem byl také úbytek pracovních míst, tedy vznik nezaměstnanosti. Pracovní migrace cizinců začaly hrát důležitou roli. Nastal také odliv českých občanů za prací do zahraničí.²

Přesuny pracovních sil mezi odvětvími, organizacemi a profesemi byly značné již v průběhu devadesátých let, kdy změnila svou profesi nebo prošla změnou pracovního zařazení více než polovina zaměstnaných. Tato flexibilita však byla jen v menší míře založena na vysokých kvalifikačních nárocích a pouze v omezených případech byla spojena se zaváděním nových technologií a vznikem kvalifikačně náročných profesí. Jednalo se například o oblast bankovníctví, či vstup zahraničního kapitálu do českých podniků.

Z hlediska vlastnictví, velikosti organizace i povahy vykonávané ekonomické aktivity se trh v ČR začal přizpůsobovat vyspělým tržním ekonomikám. Pozitivním jevem byly přesuny v sektorové struktuře zaměstnanosti. Následující tabulka ukazuje stav, kdy se na jedné straně snížil podíl v zemědělství, těžkém průmyslu (primární sektor),

¹ HORÁKOVÁ, M. *Proměny trhu práce v ČR po roce 1989* .[online]. 5.5.2005 [cit. 2013-01-15]. Dostupné z: <http://www.epolis.cz/download/pdf/materials_50_1.pdf>.

² Tamtéž.

zpracovatelském průmyslu a stavebnictví (sekundární sektor) a zvýšil se podíl na službách (terciální sektor). Tento vývoj odpovídal trendům v zemích EU, i když ještě podíl na službách nedosahoval průměrné evropské úrovně, která činila 66%.³

Tabulka 1: Vývoj zaměstnanosti v sektorech národního hospodářství (v %) (Zdroj⁴)

Sektory národního hospodářství	1990	2000	2003
Primární	14,9	5,1	4,5
Sekundární	42,5	39,5	39,4
Terciální	42,6	55,4	56,1

2.2 Migrace

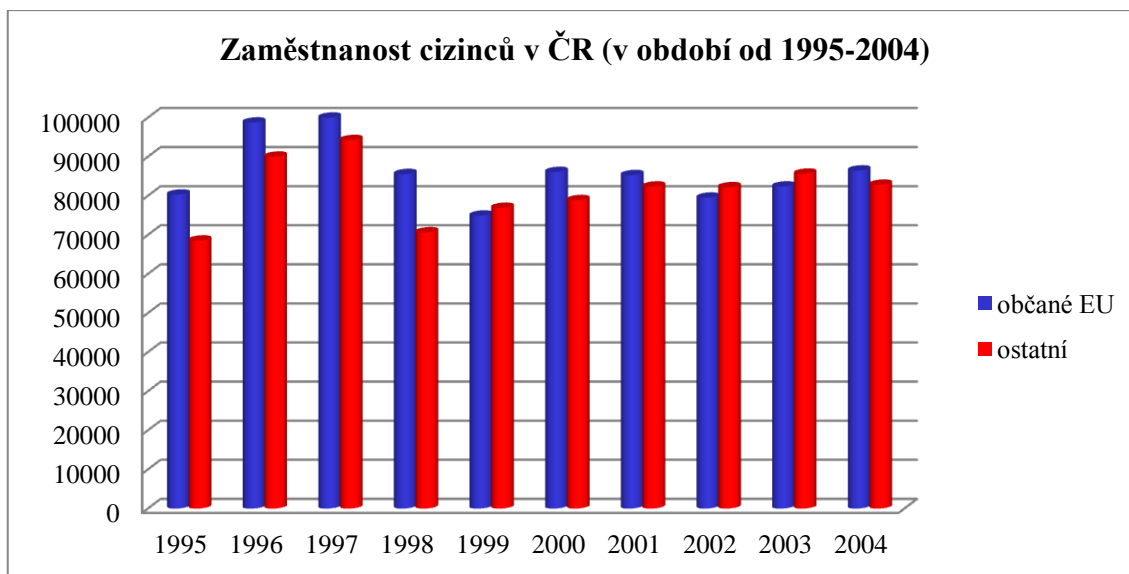
Období 1995-2004

Vývoj počtu zahraničních pracovních migrací do ČR ovlivňovaly v uplynulém desetiletí ekonomické a politické podmínky ve zdrojových zemích pracovních migrací. Zvýšil se počet zaměstnaných občanů Slovenska a třetích zemí, naopak nastal pokles pracovní migrace z ostatních států EU. Změnila se také struktura migrací. Poklesl počet zaměstnaných, ale počet cizinců s živnostenským oprávněním se zvýšil. Podnikání cizinců z východu ale nebylo spojeno s přílivem investic nebo kapitálu, ale pouze s přílivem pracovní síly.⁵

³DVOŘÁKOVÁ, Z. *Management lidských zdrojů*, 2007, s. 67-68.

⁴Vlastní zpracování s využitím: DVOŘÁKOVÁ, Z.. *Management lidských zdrojů*. s.69

⁵HORÁKOVÁ, M. *Trendy v zahraničních pracovních migracích v České republice v letech 1995-2004.*, 2004, 9 s..

Graf 1: Zaměstnanost cizinců v ČR (Zdroj⁶)

Po vstupu do EU

Po vstupu ČR do EU byl zaznamenán v ČR vzestup všech forem pracovních migrací. Příliv slovenských občanů na trh práce v ČR stále pokračoval, ale přestože se po vstupu ČR do EU výrazně usnadnily podmínky pro zaměstnání v ČR pro tyto občany, kupodivu jich ubylo. Na trhu práce se tehdy pohybovali především Slováci, Poláci, Němci a občané Spojeného království.⁷

Cizince zastupovali Ukrajinci, Vietnamci. Druzí zmínění patří i nadále k nejpočetnější skupině cizinců podnikajících v ČR na živnostenský list.

Jak ČR, tak i ostatní státy EU usilují o efektivní řízení pracovních migrací, což vyžadují ekonomické i bezpečnostní zájmy státu.

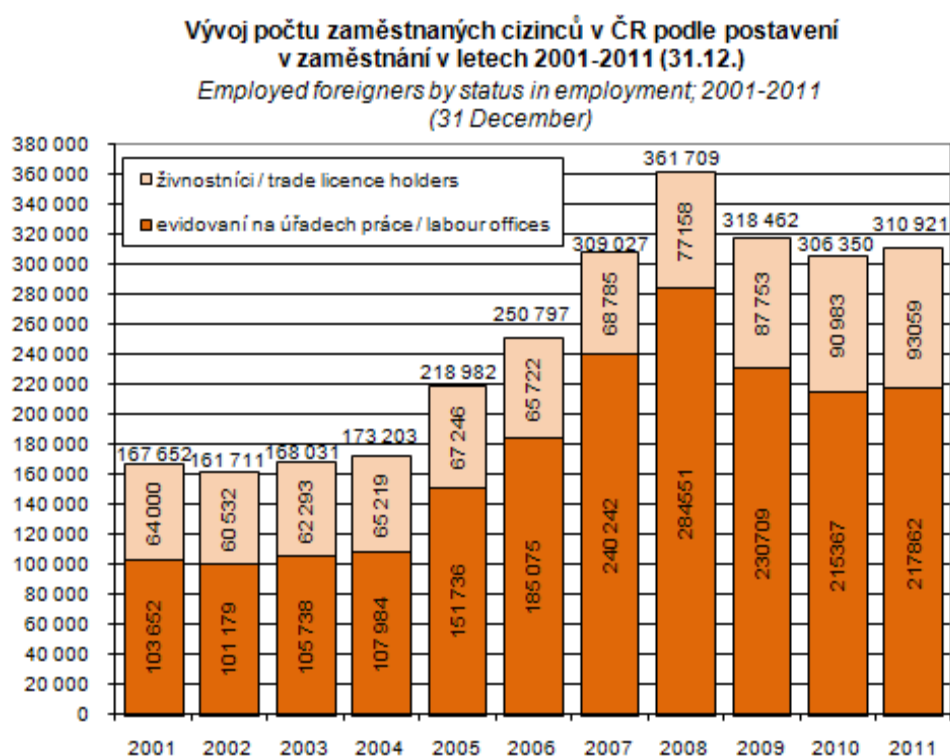
Trh práce se během posledních více než dvaceti let samostatné ČR značně změnil, možnosti se rozšířily. Ať už zmíním všudypřítomnou globalizaci, či konkrétně vstup naší země do EU a tím pádem vzniklou možnost pracovat ve státech unie.

⁶ Vlastní zpracování s využitím: HORÁKOVÁ, M. *Trendy v zahraničních pracovních migracích v České republice v letech 1995-2004*. s.3

⁷ Tamtéž. s. 4

Současný hlavní cíl migrační politiky je řízení migrací vládou ČR tak, aby byly v souladu s prioritami EU v této oblasti a aby současně odpovídaly potřebám domácí ekonomiky a vedly v dlouhodobé perspektivě ke zlepšení demografické skladby obyvatel ČR.

Vývoj počtu cizinců na území ČR za posledních deset let znázorňuje následující graf. K 31. 12. 2011 bylo v ČR zjištěno 310 921 ekonomicky aktivních cizinců, z toho téměř 30% mělo platné živnostenské oprávnění. Největší skupinu představovali v roce 2011 stejně jako v roce předchozím občané Slovenska, na druhé příčce se umístili Ukrajinci a třetí obsadili Vietnamci.⁸

Graf 2: Vývoj počtu zaměstnaných cizinců v ČR (Zdroj:⁹)

⁸ Cizinci: zaměstnanost. [online]. 31.12.2011. [cit. 2013-01-16] . Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/o/ciz_zamestnanost-popis_aktualniho_vyvoje>.

⁹ Cizinci: zaměstnanost. [online]. 31.12.2011. [cit. 2013-01-16] . Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/kapitola/ciz_zamestnanost>.

2.2.1 Migrace v Evropě

Demografické trendy Evropy mluví jasně. Klesá počet obyvatel v produktivním věku, tím pádem i vzniká nedostatek pracovních sil a naopak počet závislých starých lidí roste. S tím souvisí i pracovní migrace, což je velice diskutabilní otázka, protože názory se různí. Jeden názor říká, že migranti poškozují trh práce tím, že snižují mzdy a zvyšují nezaměstnanost. Situace je ale opačná. Migranti jsou malou konkurencí pro tuzemce, protože často pracují v odvětvích, kam domácí populace pracovat nechce. Přispívají také k růstu HDP.

Nezbytné je se na tuto situaci úbytku pracovních sil dívat z dlouhodobého hlediska a už dopředu prognózovat ta odvětví, kde bude nedostatek lidí. To bude také brzy řešit migrace mimo Evropu. Přilákat zahraniční pracovníky můžeme do Evropy například systémem Modrých karet, či snazší uznávání kvalifikací, aby se nestávalo to, že lékařka z Indonésie bude pracovat jako uklízečka, protože nebylo uznáno její vzdělání.¹⁰

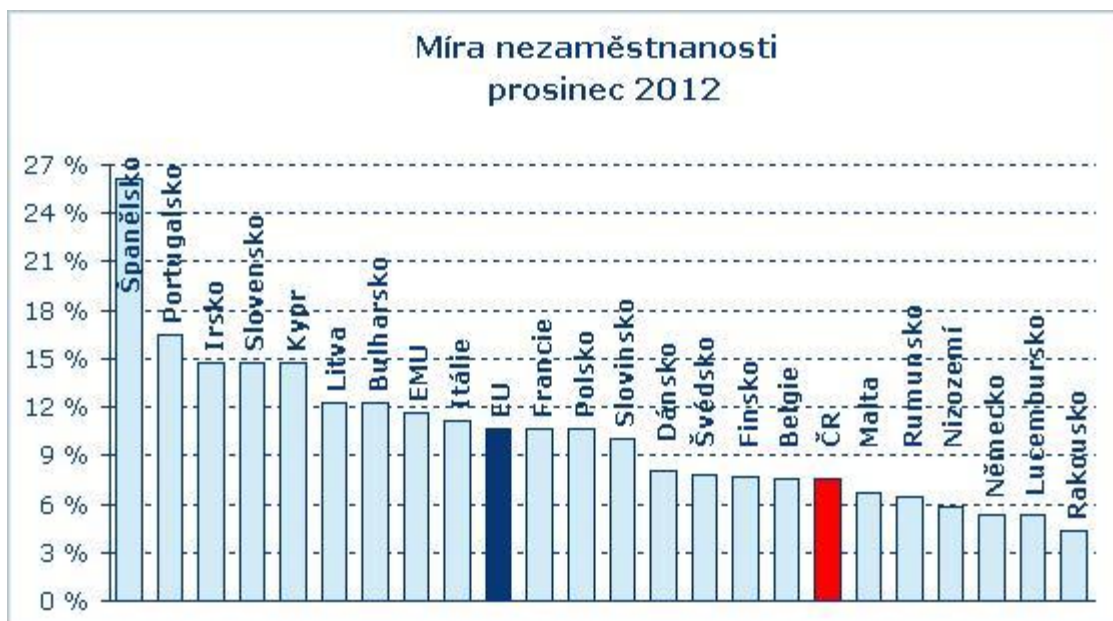
2.3 Nezaměstnanost

Na trhu práce dochází k řadě přesunů, jež poměrně výrazně ovlivňují nejen jeho rovnováhu, ale i rovnováhu v celém národním hospodářství. Sledování míry nezaměstnanosti patří k jednomu z nejsledovanějších ukazatelů a definuje se jako procentuální podíl nezaměstnaných na celkovém počtu ekonomicky aktivních obyvatel.

Jak je to s nezaměstnaností v Evropě? Z posledních zjištěných informací, které vydal Eurostat v září 2012, jsme se dozvěděli následující: EU vykazala 10,6%, oproti roku 2011 to byl nárůst o 1%. Nejnižší nezaměstnaností se může pochlubit Rakousko, Lucembursko, Německo a Holandsko. Naopak nejvyšší je ve Španělsku a Řecku, kde se v obou případech přesahuje 25%.¹¹

¹⁰ MALSTRÖM, C. *EU needs more labour migration*. Euractiv.com. [online]. 12.9.2011. [2013-04-07]. Dostupné z: <<http://www.euractiv.com/innovation-enterprise/eu-needs-labour-migration-analysis-507489>>.

¹¹ ŠTOUDKOVÁ, D. *Nezaměstnanost v EU je téměř na 11%* Finexpert.cz. [online]. 22.11.2012 [cit. 2013-01-15]. Dostupné z: <<http://finexpert.e15.cz/nezamestnanost-v-eu-je-temer-na-11->>.

Graf 3: Míra nezaměstnanosti v zemích EU (Zdroj:¹²)

ČR se stále potýká s nezaměstnaností, přesto z hlediska Evropy patří k těm „lepšími“. Podle posledních dostupných údajů byla míra nezaměstnanosti zpracována Eurostatem pro mezinárodní srovnání v srpnu 2012 v ČR 6,8%. Dle výkazů Českého statistického úřadu zveřejněných k 30. září 2012 zjišťujeme, že nejlépe je na tom s nezaměstnaností tradičně hlavní město, naopak nejhůře je v Ústeckém a Moravskoslezském kraji.¹³

¹² ČESKÁ SPOŘITELNA. *Vývoj nezaměstnanosti v EU*. [online]. 22.11.2012 [cit. 2013-01-15]. Dostupné z: < <http://www.csas.cz/banka/nav/o-nas/vyvoj-nezamestnanosti-v-eu-d00014289> >.

¹³ ČSÚ. *Míra nezaměstnanosti k 30. září 2012*. [online]. 22.11.2012 [cit. 2013-01-15]. Dostupné z: < http://www.czso.cz/xb/redakce.nsf/i/mira_nezamestnanosti_k_30_zari_2012 >.

3 Zaměstnávání občanů EU/EHP, Švýcarska na území ČR

Všichni výše jmenovaní nejsou z hlediska ZZ považováni za cizince a mají stejné právní postavení jako občané ČR. Za cizince nejsou rovněž považováni ani rodinní příslušníci, kterými se rozumí manžel/ka, partner/ka, se kterým občan EU uzavřel registrované partnerství na základě právních předpisů členského státu, a jejich potomci mladší 21 let nebo jsou-li na něm závislí.

Tito tedy **povolání k zaměstnání** na území ČR **nepotřebují**.¹⁴

Zaměstnavatel, PO nebo FO, ke které jsou tyto občané a jejich rodinní příslušníci svým zaměstnavatelem vysláni, je povinen nejpozději v den nástupu těchto osob k výkonu práce písemně informovat o této skutečnosti úřad práce příslušný podle místa výkonu práce.¹⁵

3.1 Informační síť EURES

Občané EU/EHP a Švýcarska, kteří se rozhodli hledat práci v zemích EU/EHP a Švýcarska nebo jejich zaměstnavatelé, potřebují získat nutné informace. Tyto jim nabízí od 1. května 2004 síť Eures na všech ÚP v ČR.

Systém EURES (European Employment Services – Evropské služby zaměstnanosti) byl založen v roce 1993 nařízením Evropské komise za účelem sledování mobility a podpory práva volného pohybu pracovních sil.

Jeho činnost je koordinována Evropskou komisí. Jednotlivých aktivit se účastní veřejné služby zaměstnanosti zemí EU/EHP a Švýcarska. Cílem je poskytovat služby podporující mobilitu pracovních sil a usnadňovat tak realizaci práva volného pohybu osob v rámci EU/EHP a Švýcarska.

Tím je každému v občanu výše uvedených států umožněno:

- ✓ žádat o nabízená pracovní místa,
- ✓ volně se pohybovat na území států za účelem hledání zaměstnání,

¹⁴ BOUŠKOVÁ, P., KOLMEROVÁ, V. a kol. *Zaměstnávání cizinců a vysílání zaměstnanců a OSVČ do ciziny*. 2009, s. 14.

¹⁵ JOKLOVÁ, K., RYŠAVÁ, J. a kol. *Zaměstnávání cizinců a vysílání pracovníků do zahraničí*. 2009, s. 52.

- ✓ pobývat v členském státě z důvodu soustavného výkonu zaměstnání.¹⁶

4 Zaměstnávání cizinců

Na občany ze třetích zemí přijíždějících do ČR se výhody volného pohybu pracovníků nevztahují – tito jsou nadále povinni žádat povolení k zaměstnání.

4.1 Postup zaměstnavatele

Možnost přijmout cizince do zaměstnání je vázána podmínkou, že na pracovní místo, které je zaměstnavatelem nahlášeno na ÚP jako volné, nelze přijmout občana ČR, zejména uchazeče o zaměstnání, a cizinec na toto pracovní místo získá povolení k zaměstnání a povolení k pobytu. Volným pracovním místem se rozumí takové, které zaměstnavatel nově vytvořil nebo které se uvolnilo.

Podmínky, které musí cizinec splnit:

- mít platné povolení k zaměstnání od ÚP podle místa výkonu práce,
- mít platné vízum k pobytu za účelem zaměstnání,
- mít písemně uzavřenou pracovní smlouvu, dohodu o pracovní činnosti či provedení práce,
- je přihlášen k platbě dávek sociálního a zdravotního pojištění.

4.2 Povolení k zaměstnání

Může ÚP vydat na pracovní místo, které je hlášeno zaměstnavatelem jako volné, které nelze s ohledem na požadovanou kvalifikaci nebo nedostatek volných pracovních sil obsadit jinak.

Povolení k zaměstnání je nepřenosné a vydává se na dobu určitou, maximálně však na dobu dvou let. Je platné pouze pro zaměstnání a u zaměstnavatele, který je uveden v rozhodnutí.

Cizinec může požádat příslušný ÚP nejdříve 3 měsíce a nejpozději 30 dnů před uplynutím doby platnosti vydaného povolení k zaměstnání o jeho prodloužení. Podmínkou prodloužení je, že zaměstnání bude vykonáváno u téhož zaměstnavatele.

¹⁶ BOUŠKOVÁ, P., KOLMEROVÁ, V. a kol. *Zaměstnávání cizinců a vysílání zaměstnanců a OSVČ do ciziny*. 2009. s.37-38.

Následující tabulka ukazuje počet zaměstnaných občanů EU/EHP a Švýcarska a cizinců. Tradičně nejvíce je jich v Praze a Středočeském kraji, třetí příčku obsadil Jihomoravský kraj s více než 20 tisíci zaměstnanci ze zahraničí.

Tabulka 2: Počet zaměstnaných občanů EU/EHP a Švýcarska a cizinců k 31.12.2011 (Zdroj:¹⁷)

ČR, kraje	Celkem	Cizinci, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání	Občané EU/EHP + Švýcarska	Počet pracovních povolení cizinců
Hlavní město Praha	82 118	9 756	52 622	19 695
Středočeský kraj	31 420	3 215	24 065	4 110
Jihočeský kraj	7 087	1 380	4 561	1 143
Plzeňský kraj	13 304	1 920	10 711	672
Karlovarský kraj	3 759	1 406	1 840	507
Ústecký kraj	6 834	1 425	3 665	1 729
Liberecký kraj	8 159	1 162	5 497	1 477
Královéhradecký kraj	8 270	882	6 245	1 140
Pardubický kraj	8 648	923	5 345	2 376
Kraj Vysočina	3 717	646	2 568	501
Jihomoravský kraj	20 205	2 044	16 054	2 093
Olomoucký kraj	3 874	575	3 098	201
Zlínský kraj	5 450	506	4 668	274
Moravskoslezský kraj	15 017	670	13 621	722

4.2.1 Povinnosti zaměstnavatele

Zaměstnavatel je povinen oznámit ÚP obsazení volného pracovního místa cizincem do 10 kalendářních dnů, případně písemně informovat příslušný ÚP o tom, že cizinec, kterému bylo vydáno povolení k zaměstnání, buď do práce vůbec nenastoupil, nebo ukončil zaměstnání před uplynutím doby, na kterou bylo povolení vydáno.

¹⁷ Vlastní zpracování dle: ČSÚ. *Zaměstnaní cizinci v ČR*. [online]. 22.11.2012 [cit. 2013-01-15]. Dostupné z: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislatab=PRA5062PU_OK&&kapitola_id=743.

Tuto informační povinnost musí zaměstnavatel splnit nejpozději do 10 dnů ode dne, kdy měl cizinec nastoupit na pracovní místo nebo kdy ukončil zaměstnání.

Zaměstnavatel je dále povinen nabídnout cizinci tytéž pracovní a mzdové podmínky obvyklé u občana ČR ve stejném pracovním zařazení podle platných právních předpisů, případně v souladu s kolektivními smlouvami nebo pracovními smlouvami s tím, že cizince bude sociálně a zdravotně pojištěn.¹⁸

4.3 Zelená karta

Zelená karta (dále jen „ZK“) opravňuje cizince jak k pobytu na území ČR, tak i k výkonu zaměstnání po dobu v ní uvedenou. Má tedy tzv. duální charakter. Správní poplatek za vydání ZK činí 1000 Kč.

ZK je vydávána na konkrétním pracovní místo, které je vedené v centrální evidenci volných pracovních míst obsazitelných v režimu ZK. Tuto evidenci vede Ministerstvo práce a sociálních věcí a obsahuje základní charakteristiku pracovního místa (druh práce, místo výkonu práce), dobu trvání zaměstnání, možnost ubytování.

Tato centrální evidence je přístupná pro veřejnost na internetových stránkách, kde je také možnost stažení žádosti o ZK. K této žádosti je cizinec povinen přiložit také doklad osvědčující požadovanou kvalifikaci.

ZK je vydávána:

- ✓ pro kvalifikované pracovníky s vysokoškolským vzděláním a klíčový personál – typ „A“ nejdéle na dobu 3 let s možností dalšího prodlužování vždy maximálně o 3 roky,
- ✓ pro pracovníky na pracovních pozicích minimálně s požadavkem vyučen – typ „B“ na dobu 2 let s možností dalšího prodlužování maximálně na 3 roky,
- ✓ pro ostatní pracovníky – typ „C“ na dobu 2 let bez možnosti dalšího prodlužování.¹⁹

Na vydání ZK není právní nárok.

¹⁸ JOKLOVÁ, K., RYŠAVÁ, J. a kol.. *Zaměstnávání cizinců a vysílání pracovníků do zahraničí*. s. 57-58.

¹⁹ tamtéž., s. 63-66.

4.4 Modrá karta

S novelou zákona o pobytu cizinců vstoupil k 1. lednu 2011 v platnost nový institut – tzv. modrá karta (dále jen „MK“). Jedná se o speciální druh povolení k dlouhodobému pobytu spojenému s výkonem vysoce kvalifikovaného zaměstnání.

MK vydaná ČR je povolení k dlouhodobému pobytu na území ČR za účelem výkonu zaměstnání vyžadujícího vysokou kvalifikaci. Cizinec, který má MK, je oprávněn:

- pobývat na území ČR a
- pracovat na pracovním místě, na které byla MK vydána, a případně toto místo za definovaných podmínek změnit.

MK tedy spojuje povolení k pobytu i povolení k zaměstnání.

4.4.1 Podmínky vydání

MK se vydává pracovníkům s vyšším odborným nebo vysokoškolským vzděláním, kteří mají pracovní smlouvu nejméně na dobu jednoho roku na zákonem stanovenou týdenní pracovní dobu a sjednanou hrubou měsíční nebo roční mzdu, jejíž výše odpovídá alespoň 1,5 násobku průměrné hrubé roční mzdy v ČR vyhlášené sdělením Ministerstva práce a sociálních věcí.

Platnost MK je na dobu výkonu zaměstnání stanovenou v pracovní smlouvě plus 3 měsíce, nejdéle však na 2 roky.

Jak získat MK:

- najít vhodné pracovní místo,
- spojit se s budoucím zaměstnavatelem,
- podat žádost,
- přijet do ČR,
- zaplatit poplatek 2 500 Kč.²⁰

²⁰ MPSV. *Modré karty pro cizince v ČR*. [online]. 11.11.2011 [cit. 2013-01-16]. Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam/modka/ciz#coje>.

Postupu při uznávání odborných kvalifikací upravuje zákon o uznání odborné kvalifikace. Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy (dále jen MŠMT) působí jako národní koordinátor v této oblasti a vede také seznam regulovaných profesí.

Pokud není profese regulována, může být vykonávána bez dalších požadavků, tj. za stejných podmínek, které platí pro české občany. V opačném případě, kdy profese regulována je, musí požádat o uznání odborné kvalifikace příslušným orgánem. V této věci rozhoduje Ministerstvo průmyslu a obchodu.

Žadatel si tedy nejdříve vyplní žádost a k ní přiloží potřebné doklady, mj. samozřejmě také doklad o odborné způsobilosti, který zahrnuje doklad o vzdělání a odborné přípravě a doklad o výkonu předmětné činnosti.²¹

Všichni cizinci musí být v ČR **sociálně a zdravotně pojištěni** a ze svého příjmu **odvádět daň z příjmů**. Pokud je cizinec zaměstnán u českého zaměstnavatele, je zde také pojištěn za stejných podmínek, jako čeští občané. To znamená, že zaměstnavatel musí u tohoto zaměstnance standardně plnit všechny oznamovací povinnosti vůči OSSZ a odvádět za něj nemocenské a důchodové pojištění. Stejná je i situace u zdravotního pojištění.²²

²¹ BOUŠKOVÁ, P., KOLMEROVÁ, V. a kol. *Zaměstnávání cizinců a vysílání zaměstnanců a OSVČ do ciziny*. 2009. s. 26-27.

²² GOLA, P. *Zaměstnávání cizinců v ČR*. [online]. 2011 [cit. 2013-01-20]. Dostupné z: <
<http://www.hrexpert.cz/ziskavani-a-vyber-zamestnancu/vyklady/zamestnavani-cizincu-v-cr.html> >.

5 Sociální pojištění

Pod sociální pojištění zahrnujeme důchodové a nemocenské pojištění. Při určování příslušnosti, dle předpisů které země se má poplatník řídit, platí pravidlo: jestliže je určena příslušnost k právním předpisům jedné země, vztahují se na pracovníka předpisy týkající se všech systémů sociálního zabezpečení této země. Není tedy přípustné, aby osoba byla například zdravotně pojištěna v jedné zemi a důchodově a nemocensky v jiné. V této oblasti jsou potom státy rozděleny do tří skupin:

- státy EU,
- státy, s nimiž ČR uzavřela smlouvu o sociálním zabezpečení,
- třetí státy.

Oblast sociálního pojištění je upravena těmito předpisy:

- vnitrostátní předpisy,
- dvoustranné smlouvy,
- koordinační nařízení.

Příslušnost k právním předpisům ČR vyplývá z kolizních norem upravených v nařízení Rady (EHS) č. 1408/71 o aplikaci soustav sociálního zabezpečení na osoby zaměstnané, samostatně výdělečně činné a jejich rodinné příslušníky pohybující se v rámci Společenství. Dále ČR uzavřela mezinárodní smlouvy o sociálním zabezpečení s mnoha státy.²³

Zjištění, do kterého systému je zaměstnanec, resp. zaměstnavatel povinen odvádět sociální pojištění, je důležité nejen s ohledem na správné plnění této poplatkové povinnosti, ale obzvlášť z důvodu nároku na dávky garantované tímto systémem.²⁴

²³ Bosna a Hercegovina, Francie, Bulharsko, Chile, Chorvatsko, Izrael, Srbsko a Černá Hora, Kanada, Kypr, Lucembursko, Maďarsko, Nizozemí, SRN, Rakousko, Rumunsko, Polsko, Quebec, Slovensko, Slovinsko, Španělsko, Švýcarsko, Ukrajina, Turecko, USA.
JOKLOVÁ, K., RYŠAVÁ, J. a kol. *Zaměstnávání cizinců a vysílání pracovníků do zahraničí*. 2009. s. 86-87.

²⁴ tamtéž. s. 86

5.1 Nemocenské pojištění

Systém nemocenského pojištění je určen pro zaměstnance a osoby samostatně výdělečně činné. Pro zaměstnance je účast na nemocenském pojištění povinná, pro osoby samostatně výdělečně činné (dále jen „OSVČ“) zůstává dobrovolná.²⁵

Nemocenské pojištění je upraveno zákonem č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů. Povinná účast na nemocenském pojištění vzniká u zaměstnance, pokud splňuje podmínky stanovené zákonem o nemocenském pojištění. Cizinci podléhají českým předpisům především, jestliže vykonávají zaměstnání na území ČR.²⁶

Příslušnost k právním předpisům zaměstnanců nebo OSVČ upravují v ČR tři druhy předpisů:

- ✓ vnitrostátní předpisy²⁷,
- ✓ dvoustranné smlouvy,
- ✓ koordinační nařízení EU.²⁸

Základním pravidlem pro příslušnost k právním předpisům je, že zaměstnanec je pojištěn podle předpisů toho státu, v němž pracuje. Může docházet i k výjimkám. České právní předpisy se použijí pouze v případě, že na zaměstnance nedopadá smlouva o sociálním zabezpečení nebo koordinační nařízení.²⁹

5.2 Důchodové pojištění

Tuto problematiku upravuje zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, dále nařízení č. 1408/71 a prováděcí nařízení Rady (EHS) č.

²⁵ Odbor 73. *Sociální zabezpečení cizinců v ČR*. [online]. 28.2.2012 [cit. 2013-01-20]. Dostupné z: <<http://www.mpsv.cz/cs/603>>.

²⁶ JOKLOVÁ, K., RYŠAVÁ, J. a kol.. *Zaměstnávání cizinců a vysílání pracovníků do zahraničí*. 2009. s. 88-89.

²⁷ Jedná se o Zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů a Zákon č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním, ve znění pozdějších předpisů.

²⁸ V případě, že tyto upravují stejnou problematiku, koordinační nařízení EU jsou nadřazena oběma výše uvedeným.

BOUŠKOVÁ, P., KOLMEROVÁ, V. a kol. *Zaměstnávání cizinců a vysílání zaměstnanců a OSVČ do ciziny*. 2009. s. 136.

²⁹ tamtéž, s. 139.

574/72. Koordinační nařízení nahrazují mezinárodní smlouvy o sociálním zabezpečení.³⁰

Pojištění jsou všichni cizinci (s přechodným i trvalým pobytem), kteří jsou v pracovním nebo obdobném poměru k zaměstnavateli se sídlem v ČR pracovníci v pracovním vztahu uzavřeném dle cizích právních předpisů a cizinci samostatně výdělečně činní na území ČR, přičemž OSVČ odvádí pojistné sama a za zaměstnance zaměstnavatel, který mu jej sráží z hrubé mzdy.

Pokud si cizinec před pobytem v ČR pojištění platil

- a) v jiné členské zemi EU, bude tato doba pojištění při posuzování nároku na důchod zohledněna,
- b) pokud v některém z tzv. třetích států, bude doba zohledněna pouze v případě, že má ČR s touto zemí uzavřenou příslušnou mezinárodní smlouvu.³¹

³⁰ V případě kolizních situací platí přednost koordinačních nařízení. JOKLOVÁ, K., RYŠAVÁ, J. a kol., *Zaměstnávání cizinců a vysílání pracovníků do zahraničí*. 2009. s. 94-95.

³¹ V případě neodpracování zákonem stanovené doby v ČR, se započte i doba, po kterou bylo placeno důchodové pojištění v druhé zemi. Odbor 73. *Sociální zabezpečení cizinců v ČR*. [online]. 28.2.2012 [cit. 2013-01-20]. Dostupné z: <<http://www.mpsv.cz/cs/603>>.

6 Zdravotní pojištění

Tuzemská úprava je obsažena v zákoně č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, ve znění pozdějších předpisů. Vztahuje se na osoby, které mají v ČR trvalý pobyt a dále osoby, které trvalý pobyt nemají, ale jsou zaměstnání u zaměstnavatele, který má sídlo nebo trvalý pobyt na území ČR.

Rozlišujeme zde mezi občany EU/EHP a Švýcarska a cizinci.

6.1 Občané EU/EHP a Švýcarska

Základními normami, které se týkají účasti na zdravotním pojištění, pro osoby z EU/EHP a Švýcarska je Nařízení Rady EHS 1408/71.

Obecně platí základní pravidlo, že v kterékoliv době se na pojištěnou osobu z EU vztahují právní předpisy jen jednoho členského státu a že je pojištěna v té zemi, kde vykonává výdělečnou činnost.³²

V ČR jsou zdravotně pojištěny, mimo výjimky uvedené v Nařízení, osoby z EU, které zde vykonávají výdělečnou činnost. Společně s nimi jsou zde pojištěni i jejich nezaopatření rodinní příslušníci. Dále jsou v ČR účastni zdravotního pojištění žadatelé o důchod a důchodci, bydlící v jiném státě EU, kterým je vyplácen důchod z českého důchodového zabezpečení. S nimi jsou opět pojištěni i jejich nezaopatření rodinní příslušníci. Nezaopatřenost rodinného příslušníka se posuzuje podle zákonů státu, v němž mají bydliště.³³

6.1.1 Evropský průkaz zdravotního pojištění

Evropský průkaz zdravotního pojištění (dále jen „EHIC“³⁴) obecně potvrzující nárok pojištěnce z členských států EU a EHP na lékařskou nezbytnou zdravotní péči, a to ve zdravotních zařízeních financovaných z veřejných zdrojů. Pojištěnci budou za

³² VŠEOBECNÁ ZDRAVOTNÍ POJIŠŤOVNA. *Zdravotní pojištění osob ze zemí EU a EHP*. [online]. 2012 [cit. 2013-01-20]. Dostupné z: <<http://www.vzp.cz/platci/informace/povinnosti-platcu-metodika/1-4-zdravotni-pojisteni-osob-ze-zemi-eu-a-ehp>>.

³³ tamtéž.

³⁴ European Health Insurance Card

poskytnutou zdravotní péči platit stejnou spoluúčast jako místní pojištěnci a tato jim nebude jejich zdravotní pojišťovnou refundována.³⁵

V ČR je EHIC vydáván osobám, které zde mají zaměstnání nebo zde působí jako OSVČ a současně i jejich rodinným příslušníkům. Doba platnosti je rozdílná dle skupiny pojištěnců. Pro občany EU, kteří jsou zároveň pracovníky v ČR je tato doba zpravidla dva roky.³⁶

6.2 Zdravotní pojištění cizinců

Pokud cizinec získá v ČR trvalý pobyt, stává se účastníkem veřejného zdravotního pojištění (dále jen „VZP“). Jeho povinností je se zaregistrovat u některé ze zdravotních pojišťoven. V případě, že se jedná o osobu bez trvalého pobytu na území ČR, která je zaměstnána u zaměstnavatele se sídlem nebo trvalým pobytem v ČR, stává se také účastníkem VZP.³⁷

V den nástupu do zaměstnání je zaměstnanec povinen oznámit, u jaké zdravotní pojišťovny je pojištěn. Jestliže si tuto sám nezvolí, zaměstnavatel musí splnit svoji ohlašovací povinnost a nahlásit zaměstnance u Všeobecné zdravotní pojišťovny, která mu vydá průkaz zelené barvy. VZP zaniká dnem ukončení pracovního poměru, kdy je mu zároveň odňat i průkaz.³⁸

³⁵ BOUŠKOVÁ, P., KOLMEROVÁ, V. a kol. *Zaměstnávání cizinců a vysílání zaměstnanců a OSVČ do ciziny*. 2009. s. 171.

³⁶ tamtéž, s. 172.

³⁷ tamtéž, s. 173.

³⁸ JOKLOVÁ, K., RYŠAVÁ, J. a kol. *Zaměstnávání cizinců a vysílání pracovníků do zahraničí*. s. 117-120.

7 Zdaňování příjmů cizinců

Při zdaňování příjmů cizinců musíme sledovat jak tuzemskou legislativu, tak mezinárodní smlouvy. Stěžejní je zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

Práce ozřejmí zdaňování příjmů uvedených v §6 a §7 ZDP.

V této kapitole cizince rozumějme také občana EU/EHP a Švýcarska.

7.1 Určení rezidentství

Pro účely daně z příjmů, je vždy nezbytné určit, kde má příslušná osoba neomezenou daňovou povinnost, tedy, kde zdaňuje své celosvětové příjmy, kde je daňovým rezidentem. ZDP definuje poplatníka jako osobu, která má na území ČR bydliště nebo se zde obvykle zdržuje.³⁹ Tato má daňovou povinnost jak na příjmy plynou ze zdrojů na území ČR, tak na příjmy zahraniční. Nerezidenti potom mají omezenou daňovou povinnost, která se vztahuje pouze na příjmy ze zdrojů na území ČR.⁴⁰

7.2 Smlouvy o zamezení dvojího zdanění

V případě, že má osoba příjmy z více zemí, kde je daňovým rezidentem, často se používá termín daňový domicil. Postupuje se dle smluv o zamezení dvojího zdanění (dále jen „SZDZ“) mezi ČR a příslušnou zemí. Pokud tato neexistuje a poplatník platí daně z příjmů i v jiné zemi, patří tento výdaj mezi nákladové položky pro daňové přiznání v ČR.

Smlouvy, jakožto pramen mezinárodního práva, nezakládají žádnou novou daňovou povinnost, ale pouze modifikují povinnost založenou a obsaženou v daňových zákonech smluvních států. SZDZ mohou pouze dále zmírnit či jinak zvýhodnit režim zdanění, nikoli tento režim ještě zpřísnit. Nemůže se tedy stát, že SZDZ bude přísnější než vnitrostátní předpis, že bude zdaňovat více činností, než jaké vymezuje samotný vnitrostátní zákon. Pro daňové poplatníky je tedy jednoznačně výhodné, pokud stát,

³⁹ Dle §2 odst. 4 ZDP jsou poplatníky obvykle se zdržujícími ti, kteří v ČR pobývají alespoň 183 dnů v příslušném kalendářním roce.

⁴⁰ JOKLOVÁ, K., RYŠAVÁ, J. a kol.. *Zaměstnávání cizinců a vysílání pracovníků do zahraničí*. 2009. s. 132.

jehož jsou rezidentem, sjednává s ostatními státy tyto smlouvy. Mohou si tak své zdanění snížit, nikoliv však odvádět na daních více.⁴¹

Tyto smlouvy jsou smlouvami mezinárodními. Proto v případě v rozporu s tuzemskou legislativní úpravou, mají smlouvy aplikační přednost. To ale neznamená, že mají vyšší právní sílu.⁴²

Aby nedocházelo ke dvojímu zdanění, jsou uvedeny ve SZDZ metody, jimiž se dvojími zdanění zamezí. Dvěma základními metodami jsou metoda vynětí a metoda zápočtu.

7.2.1 Metoda vynětí⁴³

Tato může být rozdělena na metodu úplného vynětí a vynětí s výhradou progresu.

Při **metodě úplného vynětí** není k příjmu rezidenta dosaženého v zahraničí vůbec přihlíženo a daň, kterou je povinen rezident platit ve státě, kde přiznává všechny své celosvětové příjmy, není takto vyňatým příjmem ovlivněna.

U **metody vynětí s výhradou progresu** se sice příjem dosažený v zahraničí nezahrnuje do základu daně, daňová sazba, která se použije, je však vypočítávána s ohledem na tento vyňatý příjem.

7.2.2 Metoda zápočtu⁴⁴

Tato má rovněž dva způsoby provedení. Jde o zápočet prostý a úplný.

V případě **zápočtu prostého** se započítá pouze taková část zahraniční daně, která by odpovídala zahraničnímu příjmu v tuzemsku. Částka se vypočítá dle vzorce:

$$Daň\ k\ zápočtu = CDP \times \frac{\text{Příjmy ze zdrojů v zahraničí}}{\text{Základ daně před uplatněním POZD a NČD}}$$

CDP = celková daňová povinnost vztahující se k příjmům ze zdrojů ČR i ze zahraničí

POZD = položky odčitatelné do základu daně, NČD = nezdánitelné části základu daně.

U **zápočtu úplného** se od daně dlužné v ČR odečte **celá** daň zaplacená v zahraničí.⁴⁵

⁴¹ VYŠKOVSKÁ, M. *Výklad smluv o zamezení dvojího zdanění ve světle judikatury Nejvyššího správního soudu a Conseil d'Etat (Francie)*. 2010, s. 19-20.

⁴² JOKLOVÁ, K., RYŠAVÁ, J. a kol.. *Zaměstnávání cizinců a vysílání pracovníků do zahraničí*. s. 133.

⁴³ VYŠKOVSKÁ, M. *Cizinci a daně: zdaňování příjmů fyzických osob - cizích státních příslušníků v České republice*, 2011, s. 98.

⁴⁴ tamtéž. s. 99.

Zápočet lze v obou případech provést maximálně do částky vzniklé daňové povinnosti, nevzniká tedy přeplatek.

7.3 Zdaňování nerezidentů

Způsoby, jakými mohou být zdaněny příjmy daňových nerezidentů, jsou tři. Jedná o srážkovou daň dle §36, zálohu na daň dle §38h a zajištění daně dle 38e.⁴⁶

Kroky, jimiž se lze řídit, mohou být následující.

1. Na základě příslušné SZDZ (samozřejmě pouze v případě, že mezi ČR a danou zemí existuje) se určí, zda stát zdroje:

- a) nemůže zdanit vůbec (penze)
- b) zdaní s určitým omezením například v podobě sazby daně (licenční poplatky)
- c) zdaní bez omezení (veřejně vystupující umělci)

2. Jde o příjem, který podléhá v ČR zdanění? (nalezneme v §22 ZDP)

3. Určíme způsoby zdanění zmíněné na začátku této podkapitoly.

7.4 Zdanění příjmů ze závislé činnosti

Příjmy ze závislé činnosti a funkčních požitků jsou uvedeny v §6 ZDP, přičemž je nezbytné zjišťovat, zda tyto jsou vůbec předmětem daně dle §3 ZDP, či nejsou osvobozeny.

Dle §6 odst. 13 ZDP jsou základem daně příjmy ze závislé činnosti nebo funkční požitky zvýšené o částku odpovídající pojistnému na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a pojistné na všeobecné zdravotní pojištění, které je povinen platit zaměstnavatel.

⁴⁵ To i v případě, že když je vyšší než daň z příjmů vypočtená v ČR z příjmu ze zdrojů zahraničí.

⁴⁶ Všechna zmíněná ustanovení se týkají ZDP.

Přirozenou snahou každého poplatníka daně z příjmů je minimalizovat svou daňovou povinnost a hledat taková řešení, která povedou k daňové optimalizaci s využitím veškerých možných **zákonem daných** odpočtů od základu daně a slev na dani.

7.4.1 Nezdánitelné části základu daně

V §15 ZDP jsou uvedeny možnosti, které poplatníkovi základ daně sníží.

Tedy od základu daně lze odečíst hodnotu **darů**, *...pokud úhrnná hodnota darů ve zdaňovacím období přesáhne 2% ze základu daně nebo činí alespoň 1000 Kč. V úhrnu lze však odečíst maximálně 10% základu daně....*, dále je možnost odečíst zaplacené úroky ze **stavebního spoření** nebo **hypotečního úvěru**, kdy je u cizinců podmínka, že se nemovitost musí nacházet na území ČR a rovněž úhrn příspěvků, které si poplatník uhradil na své **penzijní připojištění** snížených od 6000 Kč, *... maximální částka, kterou si může poplatník odečíst je 12000 Kč.*⁴⁷

7.4.2 Slevy na dani

Mezi nepodmíněné slevy, na které má nárok jak rezident, tak nerezident, patří sleva na poplatníka dle §35ba odst. 1a) ZDP. Dále může rezident využít i dalších slev, které jsou uvedeny v §35 ZDP, §35ba ZDP či §35c ZDP.

Pokud se jedná o případ nerezidenta, ten má na výše zmíněné slevy rovněž nárok při splnění podmínky, že úhrn příjmů v ČR činí nejméně 90% všech jeho celosvětových příjmů.

⁴⁷ Nejedná se o taxativní výčet.

8 Analýza

Pobyt cizinců upravuje několik odlišných právních norem, které stanovují několik druhů pobytů, na jejichž základě může cizinec pobývat na našem území. S každým druhem pobytu jsou spojena odlišná práva a povinnosti, což má klíčové dopady na život cizinců, na jejich možnosti a vyhlídky. Podmínky toho, jak vycestovat do ČR, začít tu pracovat nebo podnikat a žít, se od devadesátých let vyvíjely a měnily.

V této kapitole nazvané Analýza se zaměřím na několik okolností, které se zaměstnáváním cizinců souvisí:

- Důvody pro zaměstnávání cizinců
- Problematika nelegálního zaměstnávání a jeho kontrola
- Integrace trhu práce a vývoj počtu cizinců v letech
- Tzv. Odliv mozků
- Skutečnosti z praxe
- Komparace se Slovenskem

8.1 Důvody zaměstnávání cizinců

ZZ stanovuje, že způsobilost být zaměstnancem dle ZP mají cizinci za stejných podmínek jako státní občané ČR, nařizuje tedy rovné zacházení a zákaz diskriminace.

V poslední době přibývá zaměstnavatelů, kteří mají zájem zaměstnávat právě cizince. Jak v ČR, tak v ostatních státech EU každoročně stoupá počet pracujících cizinců. Co k tomu podniky vede?

Hlavním důvodem je to, že společnosti chtějí ušetřit na mzdových nákladech, kdy se jedná o jednodušší práce a Češi by kvůli nízké mzdě tuto práci nevykonávali, neboť mají daleko vyšší životní náklady. Dalším důvodem je, že cizinci obsazují nepopulární obory (snižující se zájem o řemesla v ČR) nebo špatně ohodnocené obory s nízkou odpovědností a nízkým požadavkem na úroveň vzdělání. Cizinci jsou také ochotní pracovat déle, než je stanovená pracovní doba, o víkendech či ve vícesměnných provozech, a mají celkově nižší nároky. Segmenty pracovního trhu, na kterých se

pohybuje významná část zahraniční pracovní síly, se tedy vyznačují svým důrazem na flexibilitu, kterou domácí pracovní síla není ochotna akceptovat.

Další skupinu firem tvoří ty, které v ČR nemohou na nabízenou pozici sehnat domácího odborníka. Zaměstnání cizince tak může přinést nový impuls či know-how. Jedná se o náročné profese s absencí tuzemských odborníků. Některé firmy tedy „lanaří“ cizince ze zahraničí. Kvalifikovaní odborníci pak mohou žádat o vydání MK, která byla zmíněna výše. Neopomenutelným faktem jsou také jazykové znalosti. Pozice, jako je tlumočnick či překladatel, jsou obvykle obsazována cizinci kvůli bezvadné znalosti rodného jazyka.⁴⁸

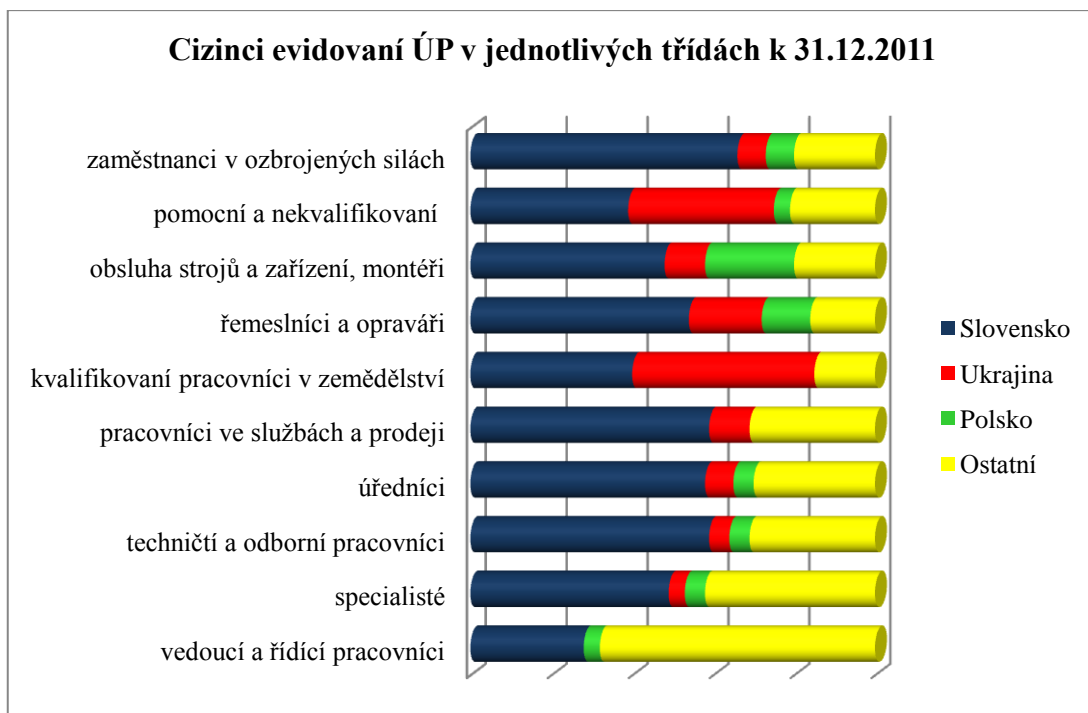
Pokud už firmy získají vhodné experty z ciziny, jsou často zatěžovány administrativními náklady, které jsou často tak vysoké, že si je menší podniky ani dovolit nemohou.⁴⁹

Do ČR přitom přicházejí ze třetích zemí lidé spíše mladší a poměrně vzdělaní, což je příležitost pro obě strany. Je proto nezbytné vnímat problém sociální integrace zahraničních zaměstnanců, především těch, kteří se v „našem“ státě hodlají usadit dlouhodobě nebo trvale, jako výzvu, na kterou je třeba odpovídajícím způsobem reagovat.⁵⁰

⁴⁸ GOLA, P. *Zaměstnávání cizinců v ČR*. [online]. 2011 [cit. 2013-01-20]. Dostupné z: <<http://www.hrexpert.cz/ziskavani-a-vyber-zamestnancu/vyklady/zamestnavani-cizincu-v-cr.html>>.

⁴⁹ LEIBER, N. *Proč je stále těžší najmout zahraniční pracovníky*. [online]. 2010 [cit. 2013-01-20]. Dostupné z: <<http://www.businessweek.com/stories/2010-08-26/why-its-getting-harder-to-hire-foreign-workersbusinessweek-business-news-stock-market-and-financial-advice>>.

⁵⁰ VYHLÍDAL, J. *Zaměstnavatelé a zahraniční pracovní síla*. [online]. 2009. [cit. 2013-02-25]. Dostupné z: <http://aa.ecn.cz/img_upload/224c0704b7b7746e8a07df9a8b20c098/JVyhliidal_ZamestnavateleAZahranicniPracovniSila.pdf>.

Graf 4: Cizinci dle zastoupení v jednotlivých třídách CZ-ISCO (Zdroj:⁵¹)

Jak znázorňuje graf výše, nejvíce jsou v jednotlivých třídách zastoupeni Slováci. Pokud se ale podíváme více, počet Ukrajinců je v určitých oblastech téměř totožný s občany Slovenska. Pozice v oblasti zemědělství tito zabírají ze 45 %, což je číslo opravdu vysoké. Ukrajinci na tuto oblast mají své určité know-how. Zaujímají také vysoké procento u nekvalifikovaných a pomocných pozic. Úřednické pozice jsou jistým terčem pro občany Slovenska. Zde je jasný důvod. Není zde jazyková bariéra. Další významnou složkou jsou vedoucí a řídicí pracovníci, kde jsou občané Slovenska zastoupeni minimálně. 63 % totiž zabírá položka „Ostatní“, která sdružuje výše nezmíněné národnosti. Z tohoto vyplývá skutečnost, že na území ČR působí mnoho zahraničních firem, které si na klíčové pozice obsazují „své“ lidi.

8.1.1 Situace v Jihomoravském kraji

V Brně byl nárůst zaměstnanosti neobvykle vysoký, a to i na poměry EU. Stále přetrvávající poptávka po nekvalifikovaných pracovnících montážních a stavebních firem a nedostatečný zájem ze strany českých pracovníků vyvolaly v roce 2008 výrazný

⁵¹ Vlastní zpracování dle: ČSÚ. *Cizinci: Zaměstnanost – datové údaje*. [online]. 2010 [cit. 2013-01-20]. Dostupné z: < http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/datove_udaje/ciz_zamestnanost#cr >.

přísun pracovní síly ze zahraničí. Pro zajímavost uvádím, že v okrese Brno-město je zaměstnanost cizinců nejvyšší z celé ČR.⁵²

Oblast Hodonínska je specifická zaměstnaností Slováků, kteří představují nejpočetnější skupinu zahraničních pracovníků. Obvykle v ČR nepobývají, ale do práce pravidelně dojíždějí.

8.2 Nelegální zaměstnávání cizinců

Nelegální zaměstnanost cizinců je fenomén vlastní každé ekonomice, která otevírá své trhy práce zahraniční pracovní síle.

Dle ZZ se nelegální činností rozumí skutečnost, kdy fyzická osoba nevykonává práci pro právnickou nebo fyzickou osobu na základě pracovněprávního vztahu nebo jiné smlouvy, nebo pokud tuto práci vykonává v rozporu s vydaným povolením k zaměstnání (ZK) nebo bez platného povolení k pobytu na území ČR.

Kontrolní činnost v této oblasti provádí úřady práce a celní úřady. Zaměstnanci těchto orgánů jsou při kontrolní činnosti oprávněni vyžadovat osvědčení totožnosti a prokázání, že práci vykonávají na základě pracovněprávního vztahu nebo jiné smlouvy. U cizinců mohou vyžadovat povolení k pobytu, ZK či MK.

Fyzické osobě, která se dopustí přestupku tím, že vykonává nelegální práci, může být podle ZZ uložena pokuta do výše 10 000 Kč, zatímco jejímu zaměstnavateli až 5 000 000 Kč.⁵³

Obecně platí, že k porušování předpisů o zaměstnanosti a pobytu cizinců ze strany zaměstnavatelů i cizinců dochází proto, že je to pro obě strany nějakým způsobem přínosné. Jednotlivé výhody však nemají stejnou váhu. Záleží na míře profitu, kterého se porušením legislativy docílí, současně je ale třeba zahrnout i míru rizika pro každou ze zúčastněných stran.

⁵²TOPINKA, D, JANOUŠKOVÁ, K. *Program cílené a dlouhodobé podpory integrace cizinců třetích zemí na území jihomoravského kraje 2011-2015*. [online] 2010. [cit. 2013-04-08]. Dostupné z: <<http://www.cizincijmk.cz/Folders/2068-1-Dokumenty+integracni+a+migracni+politiky.aspx>>.

⁵³ §125-§141 ZZ v platném znění.

Zaměstnavatele k tomuto vede především to, že cizince mohou kdykoliv propustit a nemají k němu žádné závazky. Další motivací je i to, že za takového zaměstnance neplatí sociální a zdravotní pojištění, čímž se snižuje mzdové náklady.⁵⁴

Proč pravidla porušují cizinci? Názory se různí. Příčiny mohou být odlišné. Příliš nízké sankce, komplikovaná a zdlouhavá administrativa či nepříliš pravděpodobná kontrola.

Tabulka 3: Kontroly v oblasti zaměstnávání cizinců za rok 2012 (zdroj:⁵⁵)

Celkem za Celní správu ČR	celkový počet	z toho pozitivní (podezření z porušení)	v %
Počet provedených kontrol	1329	542	41%
Počet samostatných kontrol útvary CS	1021	395	39%
Počet společných kontrol (cizinecká policie, úřady práce, živnostenské úřady,...)	308	147	48%
Počet zkontrolovaných cizinců ze třetích zemí	2904	630	22%
Počet zkontrolovaných občanů EU	2023	1074	53%
Počet zjištěných cizinců bez platného povolení k pobytu		23	

Dle názorů expertů do šedé ekonomiky nejčastěji vstupují Ukrajinci.

K porušování předpisů dochází většinou v oborech, které najímají ve větším počtu pomocné nízko-kvalifikované pracovníky – stavebnictví, lesnictví, potravinářský průmysl či pohostinství.

Dle Zprávy o činnosti daňové a celní správy ČR za rok 2011 byly v roce 2011 uskutečněny dvě celostátní kontrolní akce v oblasti kontrol zaměstnávání cizinců a to:

- V logistických centrech, potravinářské výrobě a v oblasti zpracování odpadu 123 kontrol, kdy ze 432 cizinců ze třetích zemí bylo konstatováno podezření z porušení ZZ u 134 osob.

⁵⁴ KROUPA, A. *Nelegální zaměstnávání a podnikání cizinců na českém trhu práce*. 1997, s. 20-23.

⁵⁵ CELNÍ SPRÁVA ČR. *Kontroly v oblasti zaměstnávání cizinců*. [online]. 2012 [cit. 2013-02-28]. Dostupné z: <<http://www.celnisprava.cz/cz/statistiky/Stranky/kontroly-v-oblasti-nelegalniho-zamestnavani-cizincu.aspx>>.

- Ve stavebnictví 169 kontrol, kdy ze 491 cizinců ze třetích zemí vzniklo důvodné podezření z porušení ZZ u 95 osob.

Počet kontrol se od roku 2010 zvyšuje, kdy v říjnu 2011 při akci „ŠKVOR“ bylo zkontrolováno 491 cizinců a 433 občanů EU.

Ministerstvo práce a sociálních věcí opakovaně vyhlašuje boj proti nelegálnímu zaměstnávání za svou prioritu. V této souvislosti je neopomenutelná existence tzv. sankční směrnice EU⁵⁶, která má za cíl sankcionovat primárně nikoli nelegálně zaměstnané cizince, ale především zaměstnavatele, který z nelegální práce cizinců těží. Tato směrnice byla do českého právního řádu transponována především změnou ZZ, která nabyla účinnosti počátkem ledna 2012. Zajímavostí je, že na rozdíl od Německa či Rakouska jsme v ČR sankce na zaměstnavatele podle této směrnice vztáhli jen na situace, kdy zde pracuje cizinec bez povolení pobytu a nikoli na cizince, který nelegálně pracuje, ale má dosud platné vízum. Takových osob jsou desetitisíce.

Dalším faktem je, že sankce za nelegální zaměstnávání se sice zpřísnily a minimální hranice pokuty je 250 tis. Kč, což může být pro malé podnikatele likvidační, přesto správní řízení vedoucí k uložení pokuty je zdoluhavé a složité. Firmy se odvolávají a obracejí na soud, kde často uspějí.⁵⁷

Státní rozpočet nemá samozřejmě z nelegálního zaměstnávání cizinců žádné příjmy a roste riziko inklinace cizinců ke kriminálním aktivitám.

8.3 Integrace trhu práce a vývoj počtu zaměstnaných cizinců

Integrovaný trh je hlavním motorem hospodářského růstu a zaměstnanosti a evropským občanům nabízí další příležitosti. Díky jednotnému trhu mohou společnosti působit ve větším měřítku, investovat, inovovat a vytvářet nová pracovní místa. Mobilita pracovních sil je nezbytným předpokladem vytvoření skutečného evropského trhu

⁵⁶ SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY 2009/52/ES ze dne 18. června 2009 o minimálních normách pro sankce a opatření vůči zaměstnavatelům neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí. [online]. 2009 [cit. 2013-03-14]. Dostupné z: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:168:0024:0032:CS:PDF>>.

⁵⁷ ROZUMEK, M. Český „boj“ proti nelegálnímu zaměstnávání cizinců. [online]. 2013 [cit. 2013-03-20]. Dostupné z: <<http://www.migraceonline.cz/cz/e-knihovna/cesky-boj-proti-nelegalnimu-zamestnavani-cizincu-2>>.

práce, který uvede potřeby zaměstnavatelů do souladu s dovednostmi uchazečů o zaměstnání.

Přestože počet občanů EU pracujících v jiném členském státě roste, pracovní mobilita je v celé Evropě v porovnání s jejím potenciálem příliš nízká a neodpovídá úrovni, jakou by bylo možné očekávat na skutečně jednotném trhu práce. Občané EU, kteří jsou ekonomicky aktivní v jiné zemi EU, představují pouze 3,1 % pracovních sil v EU a jejich počet se každoročně zvyšuje asi jen o 0,1 %. ⁵⁸

Oproti jiným regionům (např. USA, Kanadě nebo Austrálii) je přeshraniční mobilita mezi členskými státy EU omezená. Tuto skutečnost lze částečně vysvětlit velkou jazykovou rozmanitostí a odlišnými institucionálními rámci, přesto tato srovnání naznačují, že by geografická mobilita v EU mohla být vyšší.

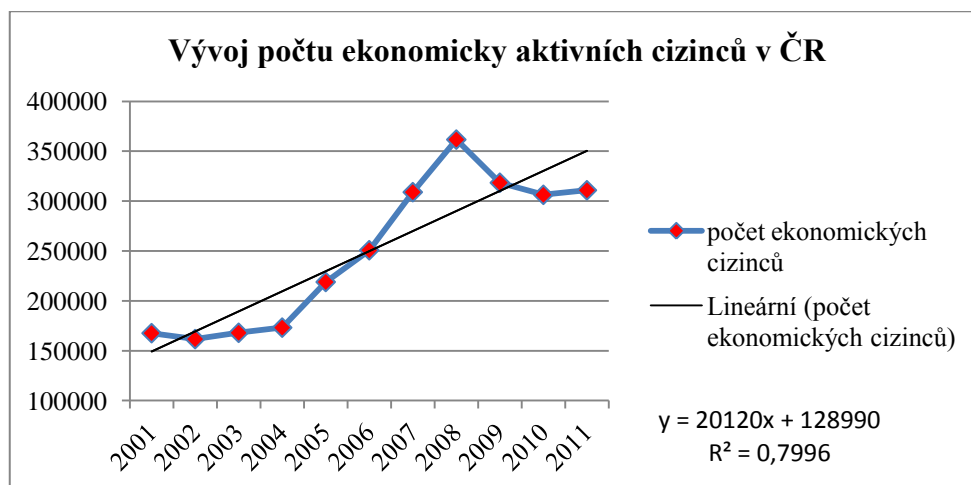
Dle zprávy Evropské komise⁵⁹ by 28 % občanů EU v produktivním věku uvažovalo o práci v jiné zemi EU, zatímco 15 % by kvůli příliš mnoha překážkám o přestěhování neuvažovalo. Více než polovina Evropanů spatřuje hlavní překážky mobility evropských občanů v jazykových a rodinných důvodech. Mezi další uváděné důvody, které občany odrazují od práce v jiném členském státě, však patří také administrativní překážky, jako jsou byrokracie, uznávání kvalifikací a sociální zabezpečení. Pracovní mobilitě mohou stát v cestě také některé předpisy pro doplňkové důchodové systémy, daňové překážky při stěhování do jiného členského státu (uplatnění nezdanitelných částek a daňových úlev, dvojí zdanění nebo vyšší progresivní daňové sazby pro nerezidenty) a také fakt, že mnoho pracovníků, kteří se stěhují za prací do jiné země, nezná dostatečně svá práva a povinnosti.

Jak ukazuje následující graf, nejvíce ekonomicky aktivních cizinců v ČR se nacházelo v roce 2008, z toho 79% byli zaměstnanci a zbytek měli živnostenské oprávnění.

⁵⁸ EUR-LEX. *Stav integrace jednotného trhu 2013*. [online]. 2013 [cit. 2013-04-04]. Dostupné z: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:DKEY=693569:CS:NOT>>.

⁵⁹ EUR-LEX. *International Market: Awareness, Perceptions and Impact*. [online]. 2011. [cit. 2013-02-02]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_363_en.pdf>.

Průměrné tempo růstu za sledované období bylo asi 7% s tím, že největší meziroční propad byl zaznamenán mezi léty 2008-9.⁶⁰

Graf 5: Vývoj počtu ekonomicky aktivních cizinců v ČR (Zdroj⁶¹)

Nástin budoucího vývoje na trhu práce v ČR je dle ČSÚ takový, že české obyvatelstvo stárne. Pokud nenastanou nepředvídané demografické změny, jakými mi byly například zvýšení úrovně plodnosti či výrazné navýšení intenzity migrace, trh práce bude v budoucnu ovlivňován významným úbytkem produktivní složky obyvatelstva.

Sociální integrace zahraničních zaměstnanců, je do značné míry závislá na ochotě zaměstnavatelů investovat do získávání nových znalostí, dovedností a kompetencí u svých zahraničních zaměstnanců. Tato ochota však bude limitovaná v případě, kdy kvalifikace, znalosti a dovednosti zahraničních zaměstnanců nebudou odpovídat požadavkům zaměstnavatele. Zaměstnavatelé mohou na jedné straně deklarovat svou závislost na těchto zaměstnancích, zároveň je však mohou kdykoli nahradit jinými zahraničními zaměstnanci nebo zaměstnanci domácími, pokud ti budou ochotni akceptovat podmínky nabízené zaměstnavateli. Výsledkem je situace, kdy namísto znalostí a dovedností nabízejí zahraniční zaměstnanci potenciálním zaměstnavatelům jen maximální možnou míru flexibility (mzdové, funkční, časové i prostorové).

⁶⁰ EUR-LEX. *Stav integrace jednotného trhu 2013*. [online]. 2013 [cit. 2013-04-04]. Dostupné z: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:DKEY=693569:CS:NOT>>.

⁶¹ Vlastní zpracování dle: ČSÚ. *Cizinci: Zaměstnanost*. [online]. 2012 [cit. 2013-02-28]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/kapitola/ciz_zamestnanost>.

Zahraniční zaměstnanci tak často ztrácejí svou původní kvalifikaci bez toho, aby získali novou.⁶²

8.4 Praxe

Dle vyjádření zaměstnavatelů v oblasti zaměstnávání cizinců nastal určitý boj, často velmi nesmyslný, a to ze strany ministerstev práce a sociálních věcí, průmyslu a obchodu. Zřídka kdy proběhne proces zaměstnání cizince bez problémů. Na pracovní smlouvě je uvedeno jméno zaměstnavatele, druh práce a místo práce. Poslední uvedené se stalo nemalým problémem. Zaměstnavatelé se dostávají do situací, kdy jsou sankcionováni za to, že jejich zaměstnanec pracuje často jen o ulici vedle. Jistě. Je to jeho problém, který by si měl pohlídat. Na druhou stranu by nebylo od věci přemýšlet nad tímto i z pohledu zaměstnavatele. Ti se brání různě. Často si na podobné „kolizní situace“ nechají vypracovat znalecký posudek nebo se přímo obracejí na soud. Cizinec se potýká s jazykovou bariérou, nezná tuzemskou legislativu. Je tedy na místě otázka, proč se jim v této oblasti situace spíše ztěžuje a proč zde není rovné zacházení?

8.5 Situace na Slovensku

Slovensko patřilo dlouhodobě k zemím s nejnižším podílem migrantů ze zemí EU. Po roce 2004 se tento podíl ale začal zvyšovat dynamičtěji. Nízký podíl migrantů na celkové populaci je jedním z argumentů, jak odůvodnit skutečnost, že v prostředí Slovenska zůstává téma migrace a integrace ve společnosti na okraji zájmu, a to nejen ze strany politiků, ale i obecně.

Se vstupem do EU se tato oblast začíná pomalu rozvíjet a je jí věnována větší pozornost. Rokem 2009 vstoupila v platnost *Koncepce integrace cizinců*. Rok 2011 nastaly změny v oblasti zaměstnávání cizinců z třetích zemí, které směřovaly ke zjednodušení celého procesu. Jedním z výstupů byl vznik institutu MK.⁶³

⁶²VYHLÍDAL, J. *Výsledky z výzkumu: Zaměstnavatelé a zahraniční pracovní síla*. [online]. 2009. [cit. 2013-04-22]. Dostupné z:

<http://aa.ecn.cz/img_upload/224c0704b7b7746e8a07df9a8b20c098/JVyhldal_ZamestnavateleAZahraničniPracovníSíla.pdf>.

⁶³Migraceonline.cz. *Migranti na slovenském trhu práce: Problémy a perspektivy*. [online]. 2012. [cit. 2013-04-22]. Dostupné z: <<http://www.migraceonline.cz/cz/e-knihovna/migranti-na-slovenskem-trhu-prace-problemy-a-perspektivy>>.

Intenzivních proměn doznala zejména legální migrace na Slovensku v souvislosti se vstupem země do EU. Slovensko si vstupem do EU celkově polepšilo, co se týká až už hospodářského růstu či životních podmínek. Tento vývoj způsobil další příliv cizinců, díky čemuž Slovensko postupně nabývá charakteru cílové země. Práce a ekonomická participace jsou důležitou motivací pro příchod cizinců na Slovensko. V zemi se nově začali početněji usazovat i cizinci ze zemí EHP uplatňující se zde jako vysoce kvalifikovaná pracovní síla (manažeři, poradci, experti, učitelé, vědci apod.) a mající přitom zvýhodněný právní status ve smyslu platného práva.⁶⁴

Na Slovensko, stejně jako do ČR migrují především obyvatelé východu, pokud nepočítáme Čechy, kteří v prosinci 2011 tvořili 20%ní podíl na celkových cizincích. Nejpočetnější skupinou jsou stejně jako v ČR Ukrajinci. Zajímavostí ale je, že po vstupu Rumunska do EU v roce 2007 došlo k boomu a počet Rumunů se na Slovensku ročně zvyšuje. Nezanedbatelný není ani počet Poláků či Maďarů.

8.5.1 Komparace

ČR můžeme označit za zemi daleko atraktivnější, co se počtu cizinců i obyvatel EU, či EHP týká. Jak ukáže následující tabulka, počet cizinců v ČR a SR je nesrovnatelný.

Podle zveřejněných statistik slovenského statistického úřadu se počet cizinců s pobytem na území Slovenska pohybuje okolo 70 tisíc. Z toho bylo vždy asi 70% občanů EU.⁶⁵

Tabulka 4: Počet cizinců v ČR a SR (Zdroj: Vlastní zpracování dle⁶⁶)

v tis.	2009		2010		2011	
	Celkem	z toho EU	Celkem	z toho EU	Celkem	z toho EU
SR	63	38	68	42	71	54
ČR	435	139	426	137	437	152

Je nutné si ale uvědomit, že ČR má dvojnásobný počet obyvatel, tudíž tabulka, která bude prezentovat vývoj počtu obyvatel, ozřejmí i podíl počtu cizinců na celkovém

⁶⁴Migraceonline.cz. *Komparace systémů fungování cizinecké správy a dohledu nad pracovním trhem ve vybraných státech Evropské unie*. [online]. 2012. [cit. 2013-04-22]. Dostupné z: <<http://www.migraceonline.cz/cz/e-knihovna/komparace-systemu-fungovani-cizinecke-spravy-a-dohledu-nad-pracovnim-trhem-ve-vybranych-statech-evropske-unie>>.

⁶⁵ Štatistický úrad Slovenskej republiky. *Cudzinci v SR*. [online]. 2013. [cit. 2013-04-22]. Dostupné z: <<http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=60608>>.

⁶⁶ Český statistický úřad. *Cizinci*. [online]. 2012. [cit. 2013-04-22]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/tabulky/ciz_pocet_cizincu-001#.UXjpYEROafm>.

obyvatelstvu daného státu. Zde už rozdíl nebude tak patrný. Průměrný podíl cizinců na Slovensku je cca 1% na celkovém počtu obyvatel, v ČR asi 4%.

Tabulka 5: Cizinec na obyvatele (Zdroj: Vlastní zpracování na základě ⁶⁷)

v tis.	2009		2010		2011		2012
	Celkem	cizinec na obyv.	Celkem	cizinec na obyv.	Celkem	cizinec na obyv.	Celkem
SR	5430	1,16%	5435	1,25%	5404	1,31%	5411
ČR	10491	4,15%	10517	4,05%	10497	4,16%	10516

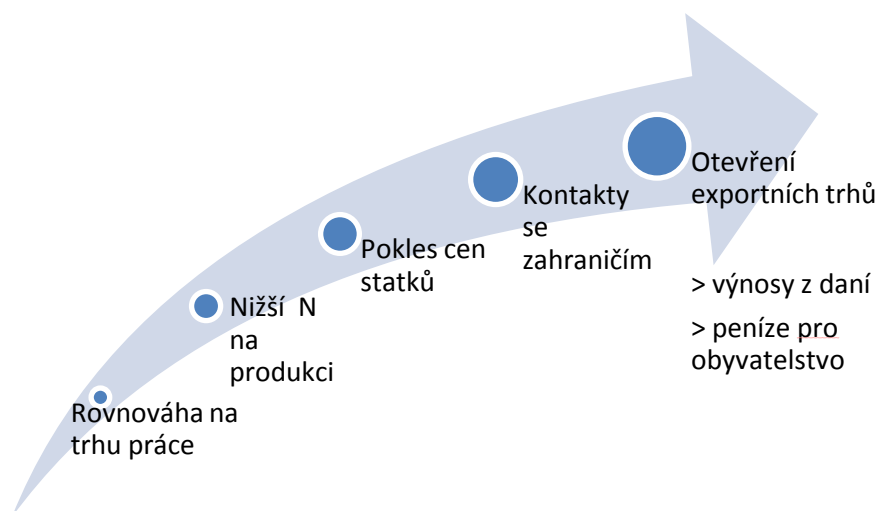
8.6 Odliv mozků

Každý vyspělý stát podporuje vzdělání obyvatelstva, financuje veřejné školství, podílí se na vytváření projektů či uděluje vyznamenání obyvatelům, kteří zemi v této oblasti svými nápady reprezentují.

Pojem odliv mozků, ang. „brain drain“ byl poprvé použit v šedesátých letech ve zprávě Royal Society of London, kde byl spojován s odchodem britských vědců do USA. Zavedení tohoto pojmu přitáhlo pozornost veřejnosti. Jde o mezinárodní přesun lidského kapitálu z rozvojových do rozvinutých zemí. Navzdory tomu, že tento jev byl na počátku považován z negativní, spojený se ztrátou konkurenceschopnosti, později se došlo k závěrům, že s sebou může přinášet i pozitivní efekty.⁶⁸

⁶⁷ Štatistický úrad Slovenskej republiky. *Obyvateľstvo*. [online]. 2013. [cit. 2013-04-22]. Dostupné z: <<http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=5654>>.

⁶⁸ VACHOVA, T. *Ekonomická dopady odlivu mozků v rozvojových zemích*. (Diplomová práce) Brno: MUNI, 2012. 70 s.

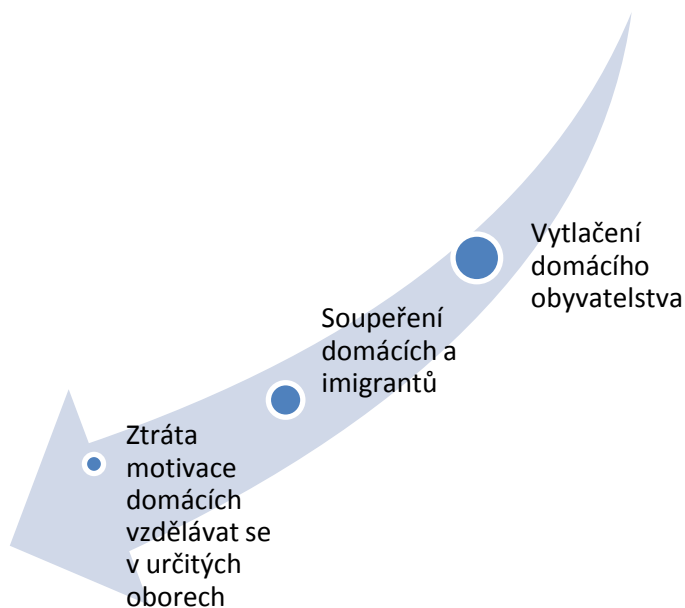
Schema 1: Pozitivní jev odlivu mozků (Zdroj: Vlastní zpracování dle ⁶⁹)

Příliv pracovní síly zmírňuje nerovnováhy na domácím trhu práce a tím zamezuje významnému nárůstu mezd, který by mohl vyvolat inflační tlaky. Zaměstnávání zahraničních pracovníků znamená nižší náklady na produkci, čímž se zvyšuje konkurenceschopnost domácích výrobců a díky nižším nákladům klesá cena statků. S příchodem zahraničních pracovníků získá země důležité kontakty a otevírají se jí zahraniční trhy. Fiskálním efektem je potom příjem do státního rozpočtu z výnosů daní, z nichž může poskytovat transfery pro své obyvatelstvo.

Přestože hostitelská země spíše profituje, domácí obyvatelstvo tuto skutečnost nesdílí. Díky přílivu imigrantů je vytlačena z prestižních vzdělávacích institucí či musí s imigranty soupeřit v tom, že oni jsou ochodit pracovat za nižší mzdy. Z toho může vznikat závislost země na imigrantech, protože domácí obyvatelstvo již není ochotno vzdělávat se v určitých oborech.⁷⁰

⁶⁹VACHOVA, T. *Ekonomická dopady odlivu mozků v rozvojových zemích*. (Diplomová práce) Brno: MUNI, 2012. 70 s.

⁷⁰ Tamtéž. s. 29.

Schema 2: Negativní jev odlivu mozků (Zdroj: Vlastní zpracování dle ⁷¹)

8.7 Shrnutí

Nakonec této analytické části uvedu pár skutečností z ní vyplývajících:

- Σ Nejčastějším důvodem pro zaměstnání cizince je úspora nákladů.
- Σ Nejpočetnější skupinou zaměstnaných cizinců jsou Ukrajinci a Slováci.
- Σ Nejvíce do šedé ekonomiky vstupují Ukrajinci.
- Σ Jihomoravský kraj, resp. okres Brno město je okresem, který zaměstnává nejvyšší množství cizinců v ČR.
- Σ Pro cizince je velmi těžké se zorientovat v české legislativě, proto je nezbytné využívání zprostředkovatelských agentur.
- Σ S migrací je spojen tzv. odliv mozků, který s sebou přináší jak negativní, tak pozitivní jevy.

⁷¹ VACHOVA, T. *Ekonomická dopady odlivu mozků v rozvojových zemích*. (Diplomová práce) Brno: MUNI, 2012. 70 s.

9 Praktická část

Důležitostí diplomové práce je aplikovat teorii do praxe. Proto nastudované poznatky využiju a aplikuju na příklady z praxe. Práce tak může být použita jako vhodný průvodce.

Praktická část této diplomové práce je tedy koncipována jako několik příkladů, na kterých názorně ukážu proces zaměstnání a zdaňování. Každý příklad bude mít několik částí. Nejdříve popíšu situaci daného poplatníka a vysvětlím postup zaměstnávání před uzavřením smlouvy, tedy povinnosti zaměstnance a zaměstnavatele. Poté se zaměřím na určení rezidentství a způsobu zdanění příjmů. Nakonec díky všem možnostem daňové optimalizace navrhnou poplatníkovi nejlepší způsob řešení.

9.1 Zaměstnání na základě Zelené karty

Jak bylo uvedeno už v teoretické části, ZK je povolení k dlouhodobému pobytu za účelem zaměstnání na území ČR. Spojuje jak povolení k pobytu, tak povolení pracovní. Místa vhodná pro ZK jsou zejména ta, která se nedaří obsadit pracovníky ČR nebo EU.

Tabulka 6: Počet vydaných ZK (Zdroj: Vlastní zpracování dle MVČR)

rok	2009	2010	2011	2012 ⁷²
počet vydaných ZK	55	70	90	128

Jak jde vidět z předchozí tabulky, počet vydaných ZK rok od roku roste. Původní seznam čítal pouze 12 zemí, od roku 2013 jich bude o 52 víc, tedy 64 států.

Příklad zaměstnání občanky USA

Knižní vydavatelství BOOKS se zaměřením na anglickou literaturu řešilo problém absence rodilého mluvčího na pozici korektora. Jako vhodnou kandidátkou se ukázala Alex Cowle, učitelka angličtiny ze Spojených států amerických (dále jen „USA“) na univerzitě v USA, která o tuto pozici projevila zájem.

⁷² Data k 30. 11. 2012.

Postup zaměstnavatele

O skutečnosti, že má zaměstnavatel volné pracovní místo, musí informovat příslušnou krajskou pobočku Úřadu práce a záměr zaměstnat cizince tam musí projednat.

Postup zaměstnance

Protože je paní Cowle vysokoškolské vzdělání, bude žádat o vydání ZK typu „A“. Formulář najde na internetových stránkách, kde ho může i vyplnit a následně odevzdat na zastupitelský úřad Ministerstva vnitra. Do žádosti napíše číslo a popis volného místa, na které chce nastoupit. Dále musí předložit cestovní doklad, dvě aktuální fotografie a doklad o prokázání vzdělání. Ten musí být nostrifikován ze strany Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „MŠMT“) a jeho překlad do českého jazyka musí být též úředně ověřen.

Popis situace

Paní Cowle se na území ČR pohybovala od března 2012. Od té doby zde má i trvalé bydliště. Je svobodná, její partner nemá příjmy a mají spolu dvě děti. Od české společnosti BOOKS pobírala měsíční mzdu ve výši 75 000,- Kč. Platila si příspěvek na penzijní připojištění (1000 Kč/měsíc), tj. 10 000,- Kč, dále příspěvek na soukromé životní pojištění v celkové částce 11 000,- Kč. Přispěla darem 5 000,- Kč pro soukromou základní školu se zaměřením na angličtinu.

Mimo ČR měla i další příjmy. Jako členka správní rady americké společnosti sídlící v New Yorku obdržela tantiémy ve výši 50 000,- Kč, které byly zdaněny částkou 9 000,- Kč. Příjem z licenčních poplatků za užívání vědeckého zařízení obdržela Nového Zélandu (dále jen „NZ“), činil 35 000,- Kč. Tento tam byl zdaněn částkou 5 200,- Kč.

Určení rezidentství a zdanění příjmů

Určení rezidentství u paní Cowle nebude složité, protože splnila zároveň dvě podmínky, a to, že pobývala na území ČR déle než 183 dní a má zde i trvalé bydliště. V ČR bude tudíž danit celosvětové příjmy.

Jednotlivé si rozebereme. Je uvedeno, že pobírala měsíční mzdu ve výši 75 000,- Kč, tj. §6 ZDP, který je zároveň jediným příjmem ze zdrojů na území ČR. Podepsala u zaměstnavatele prohlášení k dani z příjmů a bude odvádět měsíční zálohy na daň dle §38h ZDP.

Tantiémy. Na základě existence SZDZ, která mezi ČR a USA existuje, se v Článku 16 píše, že ... *Tantiémy, jež rezident jednoho smluvního státu pobírá za služby poskytované ve druhém smluvním státě jako člen správní rady, která je rezidentem ve druhém smluvním státě, mohou být zdaněny v tomto druhém státě...* . Zdaněny tam byly částkou 9 000,- Kč.

Licenční poplatky. Jednalo se o tzv. „průmyslové licenční poplatky“. V Článku 12 příslušné smlouvy se uvádí že: ... *Licenční poplatky, mající zdroj v jednom smluvním státě, vyplácené rezidentu druhého smluvního státu mohou být zdaněny v tomto druhém státě...* Mohou být teda zdaněny i ve státě zdroje, *avšak daň takto uložená nepřesáhne 10 % hrubé částky licenčních poplatků*. Hrubá částka činila Kč 35 000,- a daň byla 5 200,- Kč. Ve státu zdroje bylo tedy zdaněno v rozporu, poněvadž zdaněno mělo být pouze 3 500,- Kč.

Co se týká částek, které mohou přispět k optimalizaci daňové povinnosti, vysvětlení najdeme v §15 ZDP. V § 15 odst. 5 ZDP tohoto paragrafu se uvádí, že *částka penzijního připojištění se státním příspěvkem se rovná úhrnu zaplacených příspěvků za zdaňovací období sníženého o 6 000 Kč...* I když zaplatil 10 000,- Kč, může si uplatnit pouze 4 000,- Kč. Dle § 15 odst. 6 ZDP, který se zabývá životním pojištěním, si může poplatník uplatnit *maximální částku, kterou lze odečíst 12 000 Kč*. Poplatník ale zaplatil 11 000,- Kč, tudíž si uplatní to, co skutečně zaplatil. Odstavec první stejného paragrafu určuje podmínky pro uznání daru. V našem případě se jednalo o financování vědy a vzdělání a částka ve zdaňovacím období byla alespoň 1000 Kč, a to byla, protože činila 5 000,- Kč. Součet nezdanitelných položek, které zahrnují příspěvek na penzijní připojištění, příspěvek na životní pojištění a dar, se rovná 20 000,- Kč.

Slevy dle §35ba dle ZDP. Na slevu na poplatníka má samozřejmě paní Cowle nárok, horší je to se slevou dle písmena b). V jedné domácnosti s ní žije sice partner bez příjmů, ale poněvadž nemají uzavřený sňatek, slevu na něj uplatnit nemůže. Daňová

zvýhodnění dle §35c ZDP využije, a to hned dvakrát, protože má dvě děti a tuto slevu si neuplatňuje jejich otec.

Dvojímu zdanění zamezíme dle článků příslušných smluv. Dle SZDZ s USA, Článku 24 Vyloučení dvojího zdanění se uvádí, že se využije metoda prostého zápočtu. Konkrétně ... *povolí snížit částku daně vypočtenou z takového základu o částku rovnající se dani zaplacené ve Spojených státech, takové snížení však nepřesáhne...* Dle SZDZ s NZ, Článku 21 je metoda stejná jako s USA. V obou případech tedy použijeme metodu prostého zápočtu, která je i v dalších SZDZ nejrozšířenější.

V tabulce uvedu souhrn všech příjmů.

Zdroj	Druh	Příjem	Výdaj	DZD	Poznámka
ČR	§6 závislá činnost	750 000		1 005 000	*1,34
USA	§6 tantiémy	50 000		67 000	*1,34
NZ	§ 7 licenční poplatky	35 000	14 000	21 000	⁷³
Celkem				1 092 000	

Nejdříve vypočítám měsíční zálohy na daň.

$75\,000 \cdot 1,34 = 100\,500 \cdot 15\% = 15\,075$ (daň) – 2 070 (sleva na poplatníka) = 13 005 – 2 234 (daňové zvýhodnění na dvě děti) = 10 771 Kč, tj měsíční záloha na daň. Za rok 2012 zaplatil 10 záloh, tedy 107 710,- Kč.

Nyní je na místě vypočítat si koeficient zápočtu tak, že jednotlivé zahraniční příjmy, v našem případě z USA a Nového Zélandu podělíme příjmy celosvětovými.

USA: $67\,000 / 1\,092\,000 = 0,0614$

NZ: $21\,000 / 1\,092\,000 = 0,0192$

Daň: $1\,092\,000 - 20\,000$ (§15) = $1\,072\,000 \cdot 15\%$ (daň) = 160 800,- Kč.

Tj. USA: 9 873,- Kč; NZ: 3 088,- Kč toto to jsou maximální částky k zápočtu.

Nyní je porovnáme se skutečně odvedenými a tučně budou označeny ty, které započteme.

⁷³ Výdaj uplatněn dle §7 odst. 7c) ZDP v platném znění.

	Max. částka k zápočtu	Odvedeno
USA	9 873	9 000
NZ	3 088	3 500

Celková částka k zápočtu bude $9\,000 + 3\,088 = 12\,088,-$ Kč.

V další tabulce uvedu postup celého výpočtu až po výslednou daňovou povinnost paní Cowle.

postup	Částka
dílčí základ daně	1 092 000
nezdanitelné části §15	20 000
základ daně	1 072 000
daň 15%	160 800
k zápočtu	12 088
daň před slevami	148 712
sleva na poplatníka §35ba	24 840
daň po slevě	123 872
daňové zvýhodnění §35c	26 808
daňová povinnost po slevách	97 064
zaplacené zálohy §38h	107 710
daňová povinnost - přeplatek	-10 646

S využitím všech legálních postupů jsem daňovou povinnost paní Cowle optimalizovala tak, že jí vznikl přeplatek ve výši 10 646,- Kč. Ten jí bude vrácen v případě, že si podá daňové priznání, které bude vyplněno v Příloze č.2.

9.1.1 Shrnutí

Zaměstnání občana na základě ZK s sebou přináší tzv. dva v jednom, a to povolení pracovní i ubytovací. Na rozdíl od pracovního povolení by měla být vydána v kratším čase. Přestože podmínkou vydání není předchozí vyjádření zaměstnavatele, je vhodné se s ním před podáním žádosti zkontaktovat. Problém by mohl nastat při uznávání vzdělání či překladu do českého jazyka, ale v tomto případě předpokládám dostatek pověřených a schopných lidí pracujících v české byrokracii. Novinkou je, že od letošního roku, resp. od února 2013 se okruh zemí, jejichž občanům se ZK může vydávat, rozšířil na 64. Příloha č. 1 bude obsahovat vyplněný formulář pro Alex Cowle.

9.2 Zaměstnání na základě modré karty

MK, stejně jako ZK v sobě zahrnuje obě povolení, jak pracovní, tak pobytové. Je určena pro cizince s vysokou kvalifikací, a to ze zemí, které nejsou členy EU. Na rozdíl od ZK je při žádosti o MK nutné přiložit uzavřenou pracovní smlouvu. Nevýhodou je, že změna zaměstnavatele během prvních dvou let pobytu je podmíněna souhlasem MVČR.

Příklad cizince, občana Ruské federace

Česká společnost FINAN s.r.o. zabývající se benchmarkingem se rozhodla rozšířit své služby i do zahraničí, proto najala občana Ruské federace pana Alexeje Durakov, který se oblastí financí zabývá již několik let. Je špičkovým odborníkem v této oblasti.

Postup zaměstnavatele

Zaměstnavatel má několik povinností. Musí nahlásit volné pracovní místo na příslušné pobočce ÚP, musí vyžadovat vysokou kvalifikaci, nabízená hrubá měsíční mzda musí překračovat 1,5 násobek průměrné hrubé roční mzdy v ČR⁷⁴, udělí souhlas se zařazením do registru určeného pro modré karty. Protože se do 30 dnů toto místo neobsadilo českým občanem, automaticky je toto v registru zveřejněno, kde ho objevil pan Durakov. Po jeho nástupu do zaměstnání ohlásí zaměstnavatel krajské pobočce ÚP obsazení volného místa a uvede referenční číslo jeho MK.

Postup zaměstnance

Pan Durakov si v registru volných míst pro MK našel vhodnou pozici a následně se spojil s budoucím zaměstnavatelem, s nímž se dohodl na finančních i ostatních podmínkách, týkajících se nového zaměstnání. Poté si podal žádost, kam uvedl číslo a popis místa, na které má uzavřenou pracovní smlouvu. Číslo zjistil od zaměstnavatele, ale jeho zjištění je možné i v registru. Dále předložil cestovní pas, 2 fotografie a doklad o kvalifikaci, který musí být opět nostrifikován MŠMT. Předložil i doklad o ubytování, které řeší pronájmem a nezbytností je i pracovní smlouva.

⁷⁴ K 11.4. tato činila 23 426 Kč.

Popis situace

Pan Alexej Durakov je výborným finančním analytikem, ale bohužel v jeho domovině nebyl spokojen s platebním ohodnocením, a proto kývl na nabídku z ČR, kde mu bylo slíbeno 55 000,- Kč měsíčně. Rozhodnutí nebylo jednoduché, ale protože je pan Durakov mladý, rozhodl se tuto šanci využít. Je svobodný a bezdětný.

Jeho práce je zároveň koníčkem, takže se v této oblasti neustále vzdělává a za zdaňovací období roku 2012 za kurzy utratil 15 000,- Kč. Dle §15 odst. 8 však *může uplatnit maximální částku 10 000 Kč*. Vzal si hypotéku na byt, který si v ČR koupil a za zdaňovací období zaplatil na úrocích částku 25 000,- Kč. Podmínky pro uplatnění úroků splnil. Jsou uvedeny v §15 odst. 4. Souhrn uplatnitelných částek §15 je tedy 35 tisíc Kč.

Alexej Durakov také napsal publikaci na téma benchmarkingu, odkud mu z Ukrajiny plynou licenční poplatky z kulturního díla v hodnotě Kč 29 000,-, odkud mu byla odvedena daň ve výši 2 900,- Kč.

V Rusku je společníkem prosperující společnosti, odkud mu plynou dividendy ve výši 100 000,- Kč. Daň byla vyčíslena v přepočtu na 8 000,- Kč.

Určení rezidentství a zdanění příjmů

Pan Durakov je český daňový rezident. Po celý rok 2012 pobýval v ČR. Do Ruska také velmi často cestoval, s návštěvami dokonce překročil i 183 dní, ale v ČR má trvalý pobyt. Hodlá se zde také usadit. Bude zde zdaňovat celosvětové příjmy.

Opět si jeho příjmy rozebereme.

Příjem z ČR ze závislé činnosti činil 55 000,- Kč měsíčně, tudíž 660 000,- Kč za rok. Bude odvádět měsíční zálohy a z titulu, že podepsal prohlášení k dani z příjmů, může si uplatnit slevu na poplatníka.

Licenční poplatky za vlastní publikaci činily 25 000,- Kč. Nahlédneme do SZDZ, kterou ČR uzavřela s Ukrajinou a zjistíme, jak se nahlíží na licenční poplatky tam. Je uvedeno: *Licenční poplatky mající zdroj v jednom smluvním státě a vyplácené rezidentu druhého smluvního státu mohou být zdaněny v tomto druhém státě*. Mohou být rovněž zdaněny ve státu zdroje, *avšak daň takto uložená nepřesáhne 10 % hrubé částky licenčních*

poplatků. Když se podíváme na popis situace, uložená daň byla v souladu se smlouvou, protože byla ve výši 2 500,- Kč. Jak bude zamezeno dvojímu zdanění? Dle Článku 23 příslušné smlouvy použijeme prostý zápočet.

Dividendy z Ruska. Dle SZDZ s Ruskou federací mohou být dividendy zdaněny v obou státech. Stát zdroje má podmínku, že *daň uložená nesmí přesáhnout 10 % hrubé částky dividend.* Nepřesáhla, dokonce byla nižší. Zamezit dvojímu zdanění můžeme metodou prostého zápočtu dle Článku 23.

V tabulce uvedu souhrn všech příjmů.

Zdroj	Druh	Příjem	Výdaj	DZD	Poznámka
ČR	§6 závislá činnost	660 000	264 000	884 400	*1,34
Ukrajina	licenční poplatky	25 000	11 600	13 400	
Rusko	dividendy	100 000	0	100 000	
Celkem				997 800	

$55\,000 * 1,34 = 73\,700 * 15\% = 11\,055$ (daň) – 2 070 (sleva na poplatníka) = 8 985 Kč, tj měsíční záloha na daň. Za rok 2012 zaplatil 12 záloh, tedy 107 820,- Kč.

Vypočítaly jsme měsíční zálohy na daň a nyní přejdeme k vyjádření koeficientů pro určení toho, kolik si může poplatník započíst. Postup je stejný jako u předchozího příkladu. Uvedu tedy jen výpočet.

$997\,800 - 35\,000 (\S 15) = 962\,800 * 15\% = 144\,420$ Kč.

Ukrajina: $13\,400 / 997\,800 = 0,0134$; tedy: 1936 Kč.

Rusko: $100\,000 / 997\,800 = 0,1002$; tedy: 14 471 Kč.

	Max. částka k zápočtu	Odvedeno
Ukrajina	1 936	2 500
Rusko	14 471	8 000

Celkem zápočtu 9 936,- Kč.

Následující tabulka opět znázorní výpočet daňové povinnosti.

postup	
dílčí základ daně	997 800
nezdanitelné části §15	35 000
základ daně	962 800
daň 15%	144 420
k zápočtu	9 936
daň před slevami	134 484
sleva na poplatníka §35ba	24 840
daň po slevě	109 644
zaplacené zálohy §38h	107 820
daňová povinnost - přeplatek	1 824

Vznikla mu daňová povinnost ve výši 1 824,- Kč, kterou uhradí nejlépe zároveň s podáním daňového přiznání.

9.2.1 Shrnutí

Výhodou MK je, že v sobě také zahrnuje obě povolení. Přínos vidím v tom, že se díky tomuto dostane na pracovní trh v ČR mnoho odborníků a specialistů, kteří v sobě přinášejí vysokou hodnotu. Na rozdíl od ZK je vydávána bez omezení, co se týká země původu cizince.

9.3 Zaměstnání občana z EU

Fungování EU, která má v současné době 27 členských států, je založeno na principu jednotného vnitřního trhu, který je charakterizován čtyřmi základními svobodami – volný pohyb zboží, služeb, kapitálu a osob. Ve své práci se zaměřuju na poslední uvedenou. Z hlediska občanů EU jde o nejvýraznější svobodu, kterou jim integrace přinesla; každý občan EU je zároveň občanem Unie.

Dle statistik, které provádí Oddělení analýzy rizik Policie ČR, nastal během roku 2012 nárůst počtu obyvatel EU o 5%. Nejpočetnější skupinou občanů, pobývajících na území ČR jsou Slováci, Poláci a Němci.

Tabulka 7: Počet občanů EU na území ČR (Zdroj:⁷⁵)

EU	Druh pobytu						Celkový součet
	Přechodný pobyt			Trvalý pobyt			
	Muž	Žena	Celkem	Muž	Žena	Celkem	
leden, 2012	61185	31359	92544	30349	29467	59816	152360
říjen, 2012	64615	32886	97501	31362	30290	61652	159153

Praktický příklad, který uvedu, se bude týkat právě druhé nejpočetnější skupiny občanů EU, a to Poláků, kterých bylo dle sčítání k 31.10.2012 téměř 20 000.

9.3.1 Příklad občana EU, rezident

- Jachym Wojtek

Povinnosti na straně zaměstnance

Pan Wojtek, jakožto občan jednoho z členských států EU, není z hlediska ZZ považován za cizince a v souladu s tímto zákonem má stejné právní postavení jako občané ČR a tudíž nepotřebuje pro účely zaměstnání na území ČR povolení k zaměstnání. Jeho povinností je vyplnit žádost k dlouhodobému pobytu na území ČR. Toto spravují regionální pracoviště ministerstva vnitra. Druhou nezbytností je přihlásit se u libovolné zdravotní pojišťovny, která mu vydá kartičku pojištění.

Povinnosti na straně zaměstnavatele DapatDesign, s.r.o.

⁷⁵ Ministerstvo vnitra České republiky. *Cizinci s povoleným pobytem*. [online]. 2013. [cit. 2013-05-02]. Dostupné z: < <http://www.mvcr.cz/clanek/cizinci-s-povolenym-pobytem.aspx> >.

Povinností zaměstnavatele platit za pana Wojtka zdravotní pojištění a pojistné na sociální zabezpečení. Jeho úkolem je také vést evidenci zaměstnance.

Popis situace

Pan Jachym Wojtek je Polák. Dostal zajímavou pracovní nabídku v ČR u společnosti DapatDesign, s.r.o. Protože je člověk ambiciózní a finanční ohodnocení bylo velmi zajímavé, rozhodl se tuto přijmout a na konci roku 2011 uzavřel smlouvu s českým zaměstnavatelem. Od května 2012 začal pracovat jako konstruktér ve společnosti DapatDesign s.r.o. Jeho příjem ze závislé činnosti činil 25 000 Kč za měsíc, tedy 200 000 Kč za rok. V ČR si zřídil také živnostenský list na překladatelské a tlumočnické práce a překládá příručky pro konstruování, z čehož měl příjem ve výši 50 000 Kč. Skutečné výdaje měl 15 000 Kč.

Měl ale také závazky v rodné vlasti a nechtěl se tak úplně vzdát svého zaměstnání v Polsku, proto ještě během roku 2012 pracoval i na projektech, za něž od polského zaměstnavatele obdržel mzdu ve výši 150 000 Kč (přepočteno). Z toho byla odvedena daň ve výši 25 000 Kč.

Do České republiky odjel pan Wojtek společně se svou manželkou, která zde rovněž dostala výhodnější pracovní nabídku. Její roční příjmy přesáhly 68 000 Kč. Mají jedno dítě, na které si daňové zvýhodnění uplatňuje pan Wojtek.

Určení rezidentství a zdanění příjmů

Nezbytnou informací je také to, že pan Wojtek v České republice pobýval po celý rok 2012, měl zde i stálý byt a svou rodinu. Dle článku 4 SZDZ se tak stal daňovým rezidentem ČR. Zdaňuje tedy v ČR celosvětové příjmy. Důležité je, že mezi ČR a Polskem existuje SZDZ, v níž je určeno v článku 24 uvedeno, že zamezení dvojímu zdanění bude uskutečněno uplatněním metody prostého zápočtu.

Zdroj	Druh	Příjem	Výdaj	DZD	Poznámka
Polsko	§6	150 000		201 000	*1,34
ČR	§6	200 000		268 000	*1,34
ČR	§7	50 000	30 000	20 000	paušál 60%
Celkem				489 000	
Daň (15%)				73 350	

Koeficient zápočtu:

$$150\,000 : 489\,000 = 0,3067$$

$0,3067 * 73\,350 = 22\,497$ Kč, tj. maximální částka k zápočtu. Bez ohledu na to, že zaplacená daň v Polsku byla vyšší.

Postup	Prostý zápočet
základ daně	489 000
daň	73 350
k zápočtu	22 497
daň před slevami	50 853
sleva na poplatníka §35ba	24 840
daň po slevě	26 013
daňové zvýhodnění §35c	13 404
daň po slevách	12 609
zaplacené zálohy §38h	14 704
daňová povinnost - přeplatek	-2095

Výsledkem je přeplatek ve výši Kč 2 095,-.

9.3.2 Příklad občana EU, nerezident

- Juraj Gašpar

Povinnosti, které musí předcházet před uzavřením pracovního poměru jak na straně zaměstnance, tak na straně zaměstnavatele jsou totožné s předchozím příkladem.

Popis situace

Pan Gašpar realizoval na území ČR závislou činnost, a to v měsících duben – prosinec. Pracoval jako finanční poradce tuzemské banky. Jeho hrubá měsíční mzda činila 25 000,- Kč a podepsal u zaměstnavatele prohlášení k dani. Stálý byt má na Slovensku, kde také žije se svou ženou, která je bez příjmů a dvěma dětmi, navštěvujícími základní školu. Po rodičích zdědil na Slovensku chalupu, kterou přes období prázdnin pronajal. V přepočtu za toto obdržel 30 000,- Kč s tím, že skutečně prokazatelné výdaje činily

10 000 Kč. V ČR si také hraří měsíčně 1 000,- Kč na penzijní připojištění (červenec-prosinec).⁷⁶

Určení rezidentsví a zdanění příjmů

Pan Juraj Gašpar je občanem SR. Na území ČR se ve zdaňovacím období zdržoval 300 dní, kde realizoval ekonomickou činnost a bydlel na ubytovně. Trvalé bydliště má na území SR.

Nastává tedy kolizní situace, kdy budeme na základě článku 4 příslušné SZDZ rozhodovat, rezidentem kterého státu je pan Gašpar, protože v obou státech strávil více než 183 dnů. Rozhoduje se podle následujících kritérií – kde má stálý byt, kde se nachází středisko životních zájmů, kde se obvykle zdržuje a nakonec, kde je státním občanem. Jakmile první rozhodne, další už se nesleduje. V našem případě rozhodlo kritérium stálého bytu, které má na Slovensku, tudíž je rezidentem SR.

Z toho titulu vyplývá, že daní pouze příjmy plynoucí ze zdrojů na území ČR, nikoli celosvětové příjmy.

Zdroj	Druh	Příjem	Výdaj	DZD	Poznámka
ČR	§6	225 000	0	301 500	*1,34
SR	§9	30 000	10 000	20 000	skutečné výdaje
Celkem				321 500	

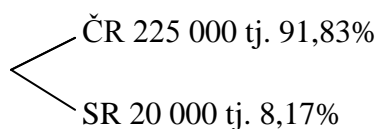
Výpočet měsíčních záloh bude následující:

$25\,000 * 1,34 = 33\,500$, z toho 15% daň = 5 025 Kč.

Od částky 5 025 odečteme slevu na poplatníka, která činí 2 070 a dostaneme částku 2 955, což je měsíční záloha na daň. Celkem tedy tuto částku zaplatí devětkrát, tedy 26 595,- Kč.

Jelikož se jedná o nerezidenta, který má právo využít daňové optimalizace jen za předpokladu, že výše je příjmů ze zdrojů na území ČR přesáhne 90% celosvětových, musíme toto procento vypočítat následujícím způsobem.

⁷⁶ §15 odst. 5a) ZDP se uplatní nulová částka.

V případě, že podá daňové přiznání, má nárok, na slevu na manželku i daňové zvýhodnění na obě děti. V následující tabulce je znázorněn postup výpočtu v jednotlivých krocích.

Postup	částka
základ daně	301 500
daň 15%	45 225
sleva na poplatníka §35ba	24 840
sleva na manželku	24 840
daň po slevě	0
daňové zvýhodnění §35c	26 808
přeplatek	-26 808
zaplacené zálohy §38h	26 595
přeplatek	-53 403

Pan Gašpar bude mít tedy přeplatek ve výši 53 404,- Kč, který obdrží v případě podání daňového přiznání.

9.4 Zaměstnání občana z EHP

Stejně jako občané EU, také občané EHP nejsou považováni za cizince, tudíž nemusí žádat o pracovní povolení. Z posledních zveřejněných údajů, byl celkový počet těchto občanů, žijících v ČR okolo 200 a nejpočetnější skupinu tvořili Norové.

Tabulka 8: Počet občanů EHP na území ČR (Zdroj:⁷⁷)

Státní příslušnost	Druh pobytu						Celkový součet
	Přechodný pobyt			Trvalý pobyt			
	Muž	Žena	Celkem	Muž	Žena	Celkem	
Island	15	7	22	5	3	8	30
Lichtenštejnsko	2	2	4	1		1	5
Norsko	92	33	125	33	9	42	167
Celkový součet	109	42	151	39	12	51	202

Pan Andreas Larsen je úspěšným finančním poradcem v Norsku. Od roku 2012 se z rodinných důvodů rozhodl přestěhovat do ČR, odkud pochází jeho manželka a začali zde oba pracovat.

Povinnosti zaměstnance

Pan Larsen, jakožto občan EHP, má stejné postavení jako občan EU a z toho vyplývá, že také stejné jako občan ČR. Neplyne mu tedy žádné omezení k výkonu práce v ČR. Znamená, že občan EHP nepotřebuje ani povolení k práci, k pobytu, ani zelenou či modrou kartu. Pan Larsen se ale musí zaregistrovat u zdravotní pojišťovny, která mu dle jeho data narození vygeneruje číslo pojištění a vydá kartičku.

Povinnosti zaměstnavatele

Povinnosti z tohoto vyplývají pouze jeho zaměstnavateli, a to povinnost informační a evidenční dle zákona o pobytu cizinců. Zaměstnavatel uzavře s Andreasem Larsenem pracovněprávní vztah za stejných podmínek, jako s občanem ČR. O této skutečnosti písemně informuje příslušný Úřad práce, a to nejpozději v den nástupu do práce pana Larsena. Evidenční povinností se rozumí evidence zaměstnaných občanů EU a s účinností od ledna 2012 novelou zákona o zaměstnanosti vzniká povinnost uchovávat

⁷⁷ MV. *Cizinci s povoleným pobytem*. [online]. 2013. [cit. 2013-05-02]. Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/clanek/cizinci-s-povolenym-pobytem.aspx>>.

kopie dokladů prokazujících oprávněnost pobytu cizince na území ČR nejen po dobu trvání zaměstnání, ale následně ještě 3 roky po skončení zaměstnání cizince.

Popis situace

Počátkem ledna 2012 se rodina pana Adrease Larsena přestěhovala natrvalo do České republiky, kde pan Larsen začal pracovat jako finanční poradce u českého zaměstnavatele. Od ledna do prosince tedy pobíral pravidelnou měsíční mzdu ve výši 100 000 Kč.

Je ženatý, manželka je ženou v domácnosti. Mají dvě děti, daňové zvýhodnění uplatňuje pan Larsen. Po celých 12 měsících si pan Larsen platil penzijní připojištění, celkem 12 000 Kč. Poskytl dar na výzkum a vývoj v oblasti zdravotnictví, a to v částce Kč 100 000,-.

Po celý rok 2012 byl společníkem české s.r.o., z čehož mu plynul příjem ve výši 250 000 Kč.

Po dobu letních prázdnin v ČR, kdy se jeho rodina přestěhovala na dva měsíce do Norska, pracoval u norského zaměstnavatele. Zde si vydělal 5000 EUR. Pro českého zaměstnavatele v tuto dobu pracoval tzv. z domu za stejnou hrubou mzdu jako ve všech ostatních měsících.

V ČR byl také členem dozorčí rady. Dosáhl příjmu z tantiém 150 000 Kč.

Shrnutí všech příjmů i s vysvětlením poskytne následující tabulka.

Zdroj	Druh	Příjem	Výdaj	DZD	Poznámka
ČR	§6	1 200 000	0	1 608 000	*1,34
Norsko	§6	240 000	0	321 600	*1,34 ^{78, 79}
ČR	§6	150 000	0	201 000	*1,34
ČR	§8	250 000	0	250 000	srážková daň
Celkem				2 380 600	

Měsíční zálohy budou následující:

⁷⁸ Dle §38 ZDP, je stanovený jednotný kurz 25,120 Kč/EUR.

⁷⁹ Nesplnil podmínky „osvobození“ čl. 14 SZDZ s Norskem.

$100\,000 \times 1,34 = 134\,000 \times 0,15 = 20\,100$ (daň před slevami) – 2 070 (sleva na poplatníka) = 18 030 – 2 234 (daňové zvýhodnění na dvě děti) = 15 796 Kč = měsíční záloha na daň. ($15\,796 \times 12 = 189\,552$ Kč/rok).

Určení rezidentství a zdanění příjmů

Pan Larsen pobýval v ČR po celý rok 2012 s tím, že na dobu letních prázdnin, tj. 60 dní, se se svou rodinou přestěhoval do Norska. Tím ale není dotčena skutečnost, že pan Larsen je rezidentem ČR.

V Norsku bylo na dani zaplacen v přepočtu 2 010 Kč. Dle SZDZ, kterou má ČR s Norskem uzavřenou se zamezení dvojího zdanění provede následovně: ... *ČR může při ukládání daní svým rezidentům zahrnout do daňového základu, ze kterého se takové daně ukládají, části příjmu, které mohou být v souladu s ustanovením této smlouvy rovněž zdaněny v Norsku, avšak **povolí snížit částku daně vypočtenou z takového základu o částku rovnající se dani zaplacené v Norsku. Částka, o kterou se daň sníží, však nepřesáhne tu část české daně vypočtené před jejím snížením, která poměrně připadá na příjem, který může být v souladu s ustanoveními této smlouvy zdaněn v Norsku...***⁸⁰

Vypočteme tedy maximální částku, která může být započtena, tzv. strop.

$321\,600 : 2\,130\,600 = 0,1509$ (koeficient zápočtu);

tedy $0,1509 \times 321\,600 = 48\,530,-$ Kč, což je maximální částka, kterou je možný si uplatnit, přestože v přepočtu na dani v Norsku zaplatil 40 000,- Kč.

Postup	Prostý zápočet
celosvětový příjem	2 130 600
§15 penzijní připojištění	6 000
§ 24 dar	100 000
základ daně	2 024 600
základ daně zokrouhlený dle §16	2 025 600
daň	303 690
k zápočtu	48 530
daň v Norsku	40 000
daň před slevami	263 690

⁸⁰ Čl. 22 SZDZ s Norskem

sleva na poplatníka §35ba	24 840
sleva na manželku	24 840
daň po slevě	214 010
daňové zvýhodnění §35c	26 808
daňová povinnost I	187 202
zaplacené zálohy §38h	189 552
daňová povinnost II	-2 350

Celkem mu vznikne přeplatek 2 350,- Kč.

9.5 Zaměstnání cizince

V této kapitole budou uvedeny příklady zaměstnávání cizinců. Opět zde bude ukázka zdanění jak rezidenta, tak nerezidenta. Jak vyplývá ze zveřejněných statistik, nejpočetnější skupinu tvoří Vietnamci, Ukrajinci a Rusové. Občané Ukrajiny a Ruska zde mají přechodný a trvalý pobyt v poměru cca 50:50, zato u Vietnamců převažuje pobyt trvalý, což je dlouhodobý trend.

Tabulka 9: Počet občanů třetích zemí na území ČR (Zdroj:⁸¹)

Státní příslušnost	Druh pobytu						Celkový součet
	Přechodný pobyt			Trvalý pobyt			
	Muž	Žena	Celkem	Muž	Žena	Celkem	
Ruská federace	8143	10240	18383	6822	8310	15132	33515
Ukrajina	34862	23537	58399	28247	27835	56082	114481
Vietnam	10915	7430	18345	21941	17301	39242	57587

9.5.1.1 Příklad cizince, nerezident

Občan Vietnamu pan Nuo Duong se rozhodl natrvalo přestěhovat do ČR, s čímž souvisel také problém najít zaměstnání. Ten vyřešil záhy. Český zaměstnavatel Mechanicaleng, s.r.o. mu nabídl pracovní pozici vyhovující jeho vzdělání i nárokům a začal pracovat jako obsluha stroje, a to od září roku 2012.

Povinnosti zaměstnance⁸²

⁸¹MV. *Cizinci s povoleným pobytem*. [online]. 2013. [cit. 2013-05-02]. Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/clanek/cizinci-s-povolenym-pobytem.aspx>>.

⁸² MV. *Informace pro cizince*. [online]. [cit. 2011-05-17]. Dostupné z:

V případě cizince už je situace složitější. Pan Duong totiž potřebuje jak pobytové tak pracovní povolení. Nejdříve si musí požádat na zastupitelském úřadu ve Vietnamu o dlouhodobé vízum. To uděluje na dobu šesti měsíců ministerstvo vnitra. Po příjezdu do ČR je povinností pana Duonga předložit doklad o zajištění ubytování. V jeho případě si pronajal garsonku, takže potvrzení mu vydá vlastník bytu.

Co se týká pracovního povolení, žádost o zaměstnání, která obsahuje identifikační údaje, fotografii a potvrzení o dosaženém vzdělání, si pan Duong podá na příslušný úřad práce. Součástí této žádosti bude i prohlášení zaměstnavatele, Mechanicaleng, s.r.o., že pana Duonga zaměstná.

Pokud ministerstvo vnitra pobytové povolení udělí, další povinností pana Duonga je se dostavit na regionální pracoviště tohoto ministerstva k pořízení jeho biometrických údajů, a to nejpozději do tří dnů od vstupu na území ČR.

V případě, že obě povolení pan Duong získal, jeho poslední povinností je se přihlásit k 1. červnu k zdravotní pojišťovně a toto nahlásit svému zaměstnavateli.

Pro zajímavost uvedu následující tabulku, která bude obsahovat součet správních poplatků, které musí pan Duong zaplatit.

Žádost o povolení k zaměstnání	Kč 500,-
Žádost o dlouhodobé vízum	Kč 2 500,-
Vydání povolení k pobytu	Kč 1 000,-
C E L K E M	Kč 4 000,-

Povinnosti zaměstnavatele

Na tomto místě je nezbytné uvést, že dle ZZ může být vydáno pracovní povolení cizince pouze v případě, volné pracovní místo není obsažitelné jinak, tedy občanem ČR. Mechanicaleng, s.r.o. musí splnit ohlašovací povinnost, a to, že nejpozději deset dnů po nástupu zaměstnance, tuto skutečnost oznámí příslušnému úřadu práce. Platba sociálního a zdravotního pojištění za pana Tiena Duonga zaměstnavatele také nemine.

<<http://www.mvcr.cz/clanek/casto-kladene-otazky-971756.aspx?q=Y2hudW09MTM%3D>>.

Popis situace

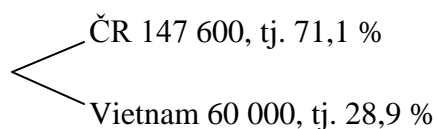
Pan Duong má uzavřenou pracovní smlouvu od září roku 2012. Od té doby tedy pobývá na území ČR, kam přijel se svou rodinou. Do té doby byl zaměstnán ve své domovině. Jeho příjem tam činil v přepočtu 60 000,- Kč. Manželka je na mateřské dovolené s dvouletým synem, dále má pan Duong ještě dvojčata. Obě jsou studující. Hrubá měsíční mzda, kterou pobíral, činila 15 000,- Kč. Pan Duong se také rozhodl v ČR investovat své životní úspory a koupil zde nemovitost, kterou pronajímá. Nachází se zde sídlo společnosti, odkud mu plyne měsíční příjem 13 000,- Kč/měsíčně a dále byt majitele této společnosti, za který má příjem ve výši 11 000,- Kč/měsíčně.

Určení rezidentsví a zdanění příjmů

Pan Duong se do ČR přestěhoval v září roku 2012, byl zde tomto roce tedy 122 dní. Proto, aby se fyzická osoba stala rezidentem je nutný pobyt na území ČR více než 183 dní. Pan Duong je tedy nerezident a jako nerezidentovi budou daněny jeho příjmy. V jeho případě pouze ty, které plynou ze zdrojů na území ČR. Nezajímá nás tedy jeho příjem ze závislé činnosti, který probíhal až do srpna roku 2012. Tato informace je ale důležitá pro určení podmínky, zda příjem na území ČR činil alespoň 90% a může si tak uplatnit slevy a daňová zvýhodnění.

Zdroj	Druh	Příjem	Výdaj	DZD	Poznámka
ČR	§6	60 000	0	80 400	*1,34
ČR	§9	96 000	28 800	67 200	byt.+ nebyt.prost.
Celkem				147 600	

Co se týká „podmínky 90 %“, bude výpočet takový:

Podmínka tedy nebyla splněna, tudíž si nemůže pan Duong uplatnit slevu na manželku ani daňové zvýhodnění na děti.

V případě pana Duonga vyvstala další zajímavost, v předchozích příkladech neuvedená, a to tzv. institut zajištění daně dle §38e ZDP. Bude se postupovat následovně:

Příjem/měsíčně	10% pro správce daně	90% pan Duong
11 000	1100	9 900
13 000	1300	11 700
Celkem/měsíc	2400	21 600
Celkem/rok	2400 * 4 = 9 600	

Částku 9 600 odečteme od výsledné daňové povinnosti.

Postup	
základ daně	147 600
daň	22 140
sleva na poplatníka §35ba	24 840
sleva na manželku	0
daň po slevě	0
daňové zvýhodnění §35c	0
daňová povinnost	0
zaplacené zálohy §38h	3 780
zajištění daně §38e	9 600
přeplatek	13 380

Pokud tedy pan Duong podá daňové priznání, bude mu vráceno na dani 13 380,- Kč.

9.5.1.2 Příklad cizince, rezident

Jako příklad rezidenta, cizince z Ukrajiny, uvedu případ pana Olega Dolegova, který počátkem roku 2012 začal pracovat jako pomocný dělník u české společnosti. Povinnosti pan Dolegova i jeho zaměstnavatele, které musí oba splnit před nástupem do zaměstnání, jsou totožné s předchozím příkladem.

Popis situace

Pan Dolegov přestěhoval do ČR na konci roku 2011. Měl vyřízené všechny nezbytné formality, tím pádem mohl v lednu nastoupit do zaměstnání. Je svobodný a bezdětný. Na Ukrajině nemá žádné rodinné vazby ani mu odtamtud plyne příjem. Práci mu zprostředkovala agentura, která také se také, samozřejmě po dohodě jak s panem

Dolegovem, tak s jeho budoucím zaměstnavatelem, sjednala hrubou měsíční mzdu ve výši 9 000,- Kč. Pan Dolegov podepsal prohlášení k dani.

Určení rezidentství a zdanění příjmů

V případě pana Dolegova je zcela zřejmé, že na území ČR pobýval po celý rok 2012, měl zde také trvalý pobyt. Na Ukrajině neměl žádné vazby. Z těchto skutečností jasně vyplývá české rezidentství. Důležitou poznámkou je také to, že existuje smlouva o zamezení dvojího zdanění mezi ČR a Ukrajinou. Jako český rezident by danil celosvětové příjmy, dvojímu zdanění by se zamezilo metodou prostého zápočtu, jak je uvedeno v Článku 23 příslušné smlouvy. V jeho případě je toto ale bezpředmětné, protože jeho jediný příjem ze závislé činnosti, a to ze zdrojů na území ČR.

Danit bude stejně jako občan ČR. Nejdříve vypočítáme měsíční zálohy, dle §38h ZDP, které bude odvádět.

$9\,000 \cdot 1,34 = 12\,060 \cdot 15\% \text{ (daň)} = 1\,809 - 2\,070 \text{ (měsíční sleva na poplatníka)} = 0 \text{ Kč.}$

Zdroj	Druh	Příjem	Výdaj	DZD	Poznámka
ČR	§6	108 000	0	144 720	*1,34
Celkem				144 720	

Celkové zdanění bude jednoduché, základ daně zaokrouhlíme na stovky dolů dle §16 a postup je znázorněn v tabulce.

Postup	
základ daně	144 700
daň	21 705
sleva na poplatníka §35ba	24 840
daňová povinnost	0
zaplacené zálohy §38h	0
daňová povinnost - přeplatek	0

Pan Duong nebude mít ani přeplatek, ani nedoplatek. Jeho zaměstnavatel za něj pouze podá daňové přiznání. Tím jeho daňová povinnost končí.

10 Návrhy

10.1 Příklady

Tato kapitola se bude zabývat příklady uvedenými v praktické části, resp. toho, jaký postup, ať už v administrativě nebo při zdaňování, by měl být použit, by měl být použit, který by byl pro uvedené ten nejlepší. U občanů EU, stejně jako u občanů EHP velký problém s vyřizováním formalit nenastal. Ti o pracovní povolení žádat nemusí. Daleko složitější je ale postup při zaměstnání osob ze třetích států. Zajímavé je také zaměstnávání na základě zelené a modré karty.

To, co všechny příklady spojuje, je přílišná složitost právní úpravy v těchto oblastech. Pokud do ČR přijde cizinec, jazyková bariéra je jedním z hlavních problémů. Jistě, nutné formuláře jsou vydávány i ve světovém jazyce - angličtině, mít jazykovou vybavenost by mělo být v podmínkách pro přijetí na pozice administrativy v této oblasti, ale ani to mnohdy nestačí. Česká legislativa zdá se často složitá a činí problém. Občan jiného státu má problémy nejen s tímto a často platí vysoké částky za poplatky pro osoby, které mu podobné věci vyřizují.

Za naprostý klad považuji uzavírání smluv o zamezení dvojího zdanění. Každý stát musí z něčeho fungovat, ale na druhou stranu by neměl poplatníka zatěžovat až příliš a tím ho demotivovat. V současnosti převládá uplatňování metody prostého zápočtu. Jak bylo uvedeno například u poplatníka z Polska, i metoda vynětí má svá pozitiva. Především nižší zdanění příjmů, kdy se stát rezidentury vzdá zdanění příjmů svého rezidenta.

Zdanění rezidenta je složitější. V ČR daní celosvětové příjmy. Zde často vyvstává problém daňových úniků. V březnu tohoto roku schválila sněmovna návrh zákona o mezinárodní spolupráci při správě daní, která má usnadnit výměnu daňových informací a předcházet tak daňovým únikům. Tento návrh vychází z evropské směrnice o výměně informací.⁸³

⁸³Směrnice Rady 2011/16/EU ze dne 15. února 2011. [online]. 2011. [2013-04-15] . Dostupné z: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:064:0001:0012:CS:PDF>>.

Zdanění nerezidenta je možné několika způsoby. Dochází zde k určitému preferenčnímu zacházení vůči daňovým rezidentům z členských států z EU či EHP (§38e, §36 odst.7). Nerezident má omezenou daňovou povinnost a daní pouze příjem z ČR. Samozřejmě, pokud tento není osvobozen. V §22 ZDP najdeme taxativní výčet všech možných příjmů. Způsoby zdanění jsou uvedeny v teoretické části. Možnost optimalizovat daňovou povinnost máme pouze v případě, že nerezident má více než 90 % příjmů ze zdrojů na území ČR. Tímto je nepodmíněna pouze sleva na poplatníka a studenta. Těžko si ale poplatník toto během roku pohlídá. Jistě, určitý přehled o výši pravidelných příjmů má, ale často potom rozhodují i malé částky.

Nyní přejdeme přímo k návrhům pro konkrétní osoby, které vystupovaly v praktické části. U každého z nich bude několik variant, jak by se mohlo postupovat, aby byl jasně viděn rozdíl.

10.2 Zelená karta

Jak již bylo řečeno několikrát, ČR otevírá náruč cizincům a v letošním roce rozšířila okruh států, kteří ji mohou získat na 64. Odborový svaz už ale takovým nadšením nesrší a argumentuje nižší regulací zaměstnávání cizinců v Česku.

Každopádně případ paní Alex Cowle ukazuje, že vydavatelství díky ní zvýšilo svou prestiž, protože dlouhou dobu hledalo odborníka jazykově vybaveného jako je ona.

Co se týká zdanění jejich příjmů, to bylo provedeno v praktické části. V návrhové části se u každého případu budu zabývat možnými situacemi a jejich vlivem na výslednou daňovou povinnost.

postup	Prostý zápočet	V případě sňatku	bez SZDZ
dílčí základ daně	1 092 000	1 092 000	1 092 000
nezdanitelné části §15	20 000	20 000	0
základ daně	1 072 000	1 072 000	1 092 000
daň 15%	160 800	160 800	163 800
k zápočtu	12 088	12 088	0
daň před slevami	148 712	148 712	163 800
sleva na poplatníka §35ba	24 840	24 840	24 840
sleva na manžela	0	24 840	0

daň po slevě	123 872	99 032	138 960
daňové zvýhodnění §35c	26 808	26 808	26 808
daňová povinnost po slevách	97 064	72 224	112 152
zaplacené zálohy §38h	107 710	107 710	107 711
daňová povinnost - přeplatek	-10 646	-35 486	4 441

V prvním sloupečku je klasická situace vyřešená dle popisu v praktické části a tím jí vznikl přeplatek. Ve druhém sloupci je ukázka, jak by se tento přeplatek zvýšil, pokud by se svým partnerem uzavřeli sňatek. Poslední sloupec znázorňuje extrém v podobě neexistence příslušné SZDZ a neuplatnění položek snižujících ZD, protože na tyto se často zapomíná. Rozdíl mezi první a třetí variantou je více než 15 tisíc. Zde už se naplno ukazuje klad sjednávání těchto smluv.

10.3 Modrá karta

MK přitahuje specialisty mnoha profesí a to je dobře. Tito odborníci s vysokou kvalifikací mohou posílit odvětví, kde je nedostatek domácích lidí.

MK poskytuje duální povolení a zrychluje tak celý proces zaměstnání. S MK je také spojen problém „odlivu mozků“ a některé státy přemýšlí o možných kvótách, které by určovaly, kolik odborníků ze třetích zemí může na jejich území hledat práci.

Případ občana Ruské federace Alexeje Durakova ukázal na nedostatek finančních analytiků. Daná firma potřebovala znát nejen tuto oblast, ale také kulturu a zvyklosti v obchodování v Rusku. To všechno s sebou pan Durakov přinesl.

S využitím všech prostředků k daňové optimalizaci jsem dospěla částce daňové povinnosti 1 824,- Kč. Optimalizace byla díky §15, kdy si uplatnil zaplacené úroky a platby za vzdělávání v oboru. Poněvadž byl svobodný a bezdětný, nemohl využít slevu na manželku ani daňové zvýhodnění na dítě.

Pro zajímavost uvedu situaci, která čistě hypoteticky může nastat další rok, a to, že bude mít manželku na mateřské dovolené a dítě.

Další sloupec bude zahrnovat situaci, kdy by si daň zaplacenou v zahraničí nemohl započíst, protože by neexistovala/y SZDZ.

postup	prostý zápočet	manželka + dítě	bez SZDZ
dílčí základ daně	997 800	997 800	997 800
nezdanitelné části §15	35 000	35 000	0
základ daně	962 800	962 800	997 800
daň 15%	144 420	144 420	149 670
k zápočtu	9 936	9 937	0
daň před slevami	134 484	134 483	149 670
sleva na poplatníka §35ba	24 840	24 840	24 842
sleva na manželku	0	24 840	0
daň po slevě	109 644	84 803	124 828
zaplacené zálohy §38h	107 820	107 821	107 822
daňová povinnost - přeplatek	1 824	-23 018	17 006

Nejvýhodnější by byla situace z druhého sloupce, kdy by měl jak manželku bez příjmu, tak dítě. Třetí sloupec je opět variantou nejhorší, protože by poplatník zaplatil na dani více než 17 tisíc Kč.

10.4 Občan EU

Občané EU mají stejné postavení jako občané ČR, o pracovní povolení tedy vůbec žádat nemusí, čímž se délka zařazení do pracovního procesu výrazně zkracuje. Odpadá vypisování formulářů a žádostí, placení správních poplatků či čekání na vyjádření úřadů. To je zcela jistě výhodné a odpovídající tezi EU a jejímu volnému pohybu osob. Nejrozšířenější skupinou občanů EU na trhu práce v ČR jsou Slováci a Poláci. U těchto je zároveň nejmenší jazyková bariéra. Z osobních zkušeností vím, že často tento proces začíná už při studiu, kdy si trůfám říct, že úroveň českého školství je vyšší než na Slovensku. Studenti sem tedy přicházejí nejdříve z důvodu studia a posléze i zůstávají, protože si zde najdou práci.

Pro názorné příklady jsem si proto vybrala příklad Slováka a Poláka a na nich ukážu možné způsoby zdanění. V příloze 3 potom bude pro ukázkou i vyplněné daňové přiznání.

10.4.1 Polák

Dle §38f odst. 4 ZDP má ale poplatník právo si u příjmů ze závislé činnosti vybrat metodu zamezení dvojímu zdanění dle výhodnosti pro něj, bez ohledu na čl. 24 příslušné smlouvy, která v našem případě stanovuje prostý zápočet. U pana Wojtka by v případě využití metody vynětí s výhradou progrese vyňal příjem z Polska ve výši 201 000 Kč, daňová povinnost a následně celkové daňové náklady by byly následující:

Postup	Prostý zápočet	Vynětí s výhradou progrese
základ daně	489 000	288 000
daň	73 350	43 200
k zápočtu	22 497	0
daň před slevami	50 853	43 200
sleva na poplatníka §35ba	24 840	24 840
daň po slevě	26 013	18 360
daňové zvýhodnění §35c	13 404	13 404
daň po slevách	12 609	4 956
zaplacené zálohy §38h	14 704	14 704
daňová povinnost - přeplatek	-2 095	-9 748

Pro pana Wojtka je tato volba zajímavá, v tomto případě mu vzniká přeplatek na dani ve výši 9 748 Kč a celkové daňové náklady se snížily o 7 653 Kč, což je částka rozhodně zajímavá.

V případě pana Wojtka bych se zcela jistě rozhodla pro volbu zamezení dvojího zdanění metodou vynětí s výhradou progrese, díky níž ušetří téměř 8 tisíc Kč.

Můžeme si také nastítnit situaci, jak by to „dopadlo“, kdyby žádná smlouva o zamezení dvojímu zdanění neexistovala. V prvním sloupci je metoda dle SZDZ, tudíž prostý zápočet. Výhodnější se ale jeví využít možnosti vynětí, díky níž získáme přeplatek ve výši téměř 10 tisíc Kč. Ve třetím sloupci je varianta bez SZDZ. Myslím, že z pohledu veřejnosti toto téma ještě není zvlášť rozšířené, proto jsem chtěla ukázat, jak moc je důležité, že smlouvy o zamezení dvojího zdanění existují. Konkrétně v případě pana Wojtka, kdy jsem využila všech prostředků k daňové optimalizaci a vybrala metodu, kde bude mít přeplatek více než 9 tisíc Kč, dělá tento rozdíl více než 30 tisíc Kč. Myšleno hypoteticky, kdyby SZDZ neexistovala.

10.4.2 Slovák

Z uvedeného příkladu vyplynula zajímavost, že v případě, že by splnil „podmínky osvobození“ dle čl. 14 příslušné SZDZ, a to všechny kumulativně, příjem ze závislé činnosti by byl na území ČR zcela osvobozen a tento zdaňován spolu s pronájmem pouze na Slovensku, kde je daňovým rezidentem.

Pan Gašpar splnil „podmínku 90 %“, tudíž si mohl uplatnit slevu na manželku i děti. V tabulce bude srovnání, pokud by jeho příjmy ze zdrojů na území ČR činily méně než 90 % celosvětových.

Postup	<90 %	>90 %
základ daně	301 500	301 500
daň	45 225	45 225
sleva na poplatníka §35ba	24 840	24 840
sleva na manželku	24 840	x
daň po slevě	x	20 385
daňové zvýhodnění §35c	26 808	x
daňová povinnost	-26 808	20 385
zaplacené zálohy §38h	26 595	26 595
přeplatek	-53 403	-6 210

Jeho přeplatek by se tím pádem snížil o 47 193,- Kč, což by pro něj nebylo rozhodně výhodné. Proto je nutné tento poměr sledovat. V jeho situaci bych rozhodně přemýšlela o možnosti si snížit daňový základ. Pro rok 2012 má sice v obou situacích přeplatek, ale od nového roku se mu bude mzda zvyšovat, takže by bylo vhodné využít například státního příspěvku při platbách penzijního připojištění.

10.5 Občan EHP

Stejně jako občané EU, také občané EHP nemusí žádat o pracovní povolení. Nejrozšířenější skupinou na trhu práce v ČR jsou Norové, a to s přechodným pobytem. Pro zajímavost uvádím, že jediným státem z EHP, s nímž nemá ČR uzavřenou SZDZ je Lichtenštejnsko. Dle posledních statistik žilo v ČR k říjnu 2012 pouze 5.

Pro ukázkou možné situace v zaměstnání jsem vybrala příklad Nora, který do ČR přijel pracovat a usídlil se tu s celou rodinou. Myslím, že zajímavostí je, že i když jeho

celosvětový příjem činil přes 2 miliony Kč, ve finále mu ještě vznikl přeplatek na dani. Uplatnila jsem jak nezdanitelné částky dle §15, tak následně slevu na manželku bez příjmů a dvě děti. Sleva na poplatníka je samozřejmostí. Často se klade malý důraz na SZDZ, ale pokud se podíváme na sloupec druhý, kdy by SZDZ neexistovala a poplatník by si zaplacenou daň v zahraničí započíst nemohl. V ČR by mu vznikla daňová povinnost ve výši 40 150,- Kč. Ale nejen to. V zahraničí dle popisu situace v praktické části zaplatil 40 000,- Kč, což při součtu těchto dvou částek už činí víc než 80 tisíc Kč a to je částka velmi alarmující, když vím, že s využitím všech prostředků ušetřil téměř 100 000 Kč. Třetí sloupeček je už pro zajímavost, kdyby pan Larsen neměl ani manželku, ani dvě děti.

Těmito variantami jsem chtěla ukázat, jak moc jsou SZDZ důležité a orientace v nich je nezbytná. Porozumění SZDZ je nezbytným předpokladem k tomu, aby se poplatník nedostal do problémů jednoho či druhého smluvního státu a zároveň ušetřil.

10.5.1 Nor

Postup	Prostý zápočet	Neexistence smlouvy	Bez slev ⁸⁴
celosvětový příjem	2 130 600	2 130 600	2 130 600
§15 penzijní připojištění	6 000	6 000	6 000
§ 15 dar	100 000	100 000	100 000
základ daně	2 024 600	2 024 600	2 024 600
základ daně zokrouhlený dle §16	2 025 600	2 025 600	2 025 600
daň	303 690	303 690	303 690
k zápočtu	48 530	x	x
daň v Norsku	40 000	x	x
daň před slevami	263 690	303 690	303 690
sleva na poplatníka §35ba	24 840	24 840	24 840
sleva na manželku	24 840	24 840	x
daň po slevě	214 010	256 710	278 850
daňové zvýhodnění §35c	26 808	26 808	x
daňová povinnost I	187 202	229 902	278 850
zaplacené zálohy §38h	189 552	189 552	189 552
daňová povinnost II	-2 350	40 350	89 298

⁸⁴ Případ, kdy by manželka nebyla v domácnosti, ale pracovala a slevu na děti si uplatňovala pouze ona.

10.6 Občané třetích zemí

Situace u občanů třetích zemí je značně složitější než u předchozích dvou skupin. Občané některých národností si mohou situaci usnadnit tím, že zažádají o ZK. Tento okruh je ale omezený. Další možností je využít MK, kde okruh států není limitován, ale vyžaduje se vysoká kvalifikace.

Nejrozšířenějším je v tomto případě pracovní povolení, které je ale zdoluhavým procesem, který také něco stojí. Do ČR přicházejí z mnoha důvodů – relativní politická či hospodářská stabilita, lepší pracovní nabídka, rodinné důvody, vyšší životní standard a mnoho dalších. To, co se pro cizince může jevit jako „lepší pracovní nabídka“, mezi občany ČR o tuto zájem není. Uvedla jsem případ dvou cizinců, Vietnamce a Ukrajince. Tyto dvě národnosti pracují v ČR nejvíce.

10.6.1 Ukrajinec

Příklad občana z Ukrajiny byl klasickým případem dělníka, který v ČR pobírá minimální mzdu a další příjem nemá. Zde nebylo třeba složitějších postupů, poněvadž při ročním zúčtování mu stejně vyšla daň nulová. Jeho příjem je tak nízký, že se mu po odečtení slevy na poplatníka stejně vždy objeví nula. Do přeplatku by ho mohlo dostat jen uplatnění daňového zvýhodnění na dítě. To zatím nemá.

10.6.2 Vietnamec

Pan Duong je český daňový nerezident, zdaňuje pouze příjmy z ČR. Ty měl jak ze závislé činnosti, tak z pronájmu. V jeho případě u příjmů z §9 nastalo zajištění daně dle §38e. To provedl plátce. Pro uplatnění slev by musel překročit 90 % příjmů ze zdrojů na území ČR. To nenastalo a tyto činily pouhých 71 %, tudíž možnost optimalizace daňové povinnosti byla minimální a tvořila ji pouze sleva na poplatníka.

V druhém sloupečku je znázorněna další varianta, jak by se situace změnila, kdyby příjmy ze zdrojů na území ČR činily víc než 90 %. Rozdíl je vysoký a činí téměř 40 tisíc Kč.

Postup	>90 %	<90%
základ daně	147 600	147 600
daň	22 140	22 140
sleva na poplatníka §35ba	24 840	24 840
sleva na manželku	0	24 840
daň po slevě	0	0
daňové zvýhodnění §35c	0	40 212
daňová povinnost	0	-40 212
zaplacené zálohy §38h	3 780	3 780
zajištění daně §38e	9 600	9 600
přeplatek	13 380	53 592

10.7 Obecné návrhy

Návrhy, které jsem uvedla u jednotlivých příkladů, nyní sumarizuji a také doplním o několik vhodných doporučení, které by byly v této oblasti přínosem. Společným jmenovatelem všech je propracovanější legislativa.

10.7.1 Zjednodušit podmínky při žádání o povolení

Tím je myšleno zmenšit jak administrativní náročnost, tak s tím spojené poplatky. Jako velké pozitivum hodnotím to, že je možnost dohledat si volná místa na internetu, kde si eventuálně může zájemce stáhnout různé nutné formuláře. Celkově je už velké množství webových stránek zaměřujících se na dané téma, i když na různých místech, tedy často těžce vyhledatelné. U případu cizince jsme mohli vidět, jaké poplatky musí zaplatit a jak složité je sehnat si povolení.

10.7.2 Zvětšit povědomí o zdaňování

V ČR je nejdůležitějším zákonem zabývající se sledovanou oblastí je Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, v platném znění, kde si poplatník vyhledá jak taxativní výčet všech příjmů dle §22 a jakmile tam jeho příjem uveden není, není tedy předmětem daně. Mezi další nezbytnosti mohu zmínit určení toho, kdo je rezident, sazbu daně, osvobození od daně a také důležité nezdanitelné části základu daně. Na tomto poli připomínám SZDZ, dle kterých se při zdaňování také řídíme. Jakým způsobem? SZDZ mají oproti ZDP přednost. Stanoví-li tedy SZDZ něco jiného než ZDP, použije se SZDZ. Zde vidím nutnou osvětu pro cizince, na co má nárok, jaké jsou jeho povinnosti a jiné. Jistě, většinou toto řeší zaměstnavatel, který za něj daňové přiznání podává, ale i v příkladech jsme se setkali s tím, že příjem ze závislé činnosti plynoucí z ČR není jediným, takže si poplatník podává přiznání sám.

10.7.3 Uzavírat další smlouvy o zamezení dvojího zdanění

S rozvojem mezinárodního obchodu během posledních dvaceti let vzrostl i význam SZDZ. V současné době má ČR uzavřeno kolem 80 SZDZ, většinou se zamezení dvojímu zdanění provádí metodou prostého zápočtu. Největší boom nastal v 90. letech. Smlouvy řeší především daně přímé, daněmi nepřímými se nezabývají, ty jsou v působnosti každého státu. Tyto smlouvy nejsou uzavírány jen tak a jejich význam je hluboký. Mohu zmínit několik zásadních věcí, které jen podtrhují jejich význam. Zabraňují tedy dvojímu zdanění a rozdělují státy na stát rezidence a stát zdroje, dále

zabraňují daňovým únikům, díky tomu, že přispívají k výměně informací mezi státy a umožňují spolupráci států a v neposlední řadě chrání daňové poplatníky tím, že už dopředu zná režim zdanění dané transakce. Správné použití článků ve smlouvách předchází sporům mezi státy, finanční správou či soudním sporům.

10.7.4 Větší průhlednost

S tím souvisí častý problém, kdy sice cizinec má pracovní smlouvu, kde jsou povinné údaje jména zaměstnavatele, místa a druhu práce. Často ale cizinec vykonává v rozporu se smlouvou, myšleno jiné místo či druh práce. Toto často přináší pokuty jejich zaměstnavatelům. Dalším nevyřešeným problémem je vstup cizinců do šedé ekonomiky, kdy zde pracují bez smlouvy. Na tomto místě bych navrhla detailnější výklad zákona, aby nedocházelo k omylům a aby bylo přesně udáno, jaké jsou práva a povinnosti zúčastněných subjektů. Zákony se mění často, proto je nutné si na toto dávat pozor a všechny novinky a požadavky důsledně sledovat a analyzovat. Šedá ekonomika v ní „namočení“ cizinci je problémem všech států a řeší ho každá politika. Je ale nutné si uvědomit, že toto není problém pouze u cizinců, ale i mezi Čechy se s ním potýkáme ve formě švarcsystému, kdy vykonávají závislou činnost mimo pracovní poměr. Dle současného předsedy vlády, Petra Nečase, je ale tento problém „superdemonizován“ a hraje jen okrajovou roli v naší ekonomice.

10.7.5 Omezení nelegálního zaměstnávání

Legislativní problém vidím v §93 ZoZ, kdy nastaly změny v podmínkách, při nichž musí zaměstnavatel v případě pracovní cesty zaměstnance upozorňovat na tuto skutečnost ÚP a kdy musí vydávat nové pracovní povolení. V praxi se toto řeší často. Zaměstnavatel by tedy měl skutečnost, že byl zaměstnanec vyslán na pracovní cestu, doložit například dokladem o proplacení cestovních náhrad či pracovním příkazem. Častým problémem souvisejícím s nelegálním zaměstnáváním je dokazování, že zaměstnanec opravdu pracuje pro kontrolovanou osobu. Poněvadž například na stavbách je obtížně určitelné, jestli pracující pro tuto osobu opravdu pracuje nebo povolení porušuje. Zde by nebylo od věci povolení, aby celníci při kontrolách mohli pořizovat video-dokumentaci. Zvýšený počet kontrol by potom přinesl psychologický efekt nejen pro zaměstnance uvažující o nelegální práci, ale rovněž i pro jejich zaměstnavatele.

10.7.6 Problém jazykové bariéry

Při provádění kontrol je nesmírným problémem jazyková bariéra. Je často prakticky nereálné, aby cizinec objasnil situaci, případně aby s ním byl sepsán protokol o podání vysvětlení. Těmto situacím by se mohlo předcházet. Na místě by se podávalo vysvětlení, ale cizinec by měl možnost si sehnat tlumočníka. S jeho právy a povinnostmi z tohoto vyplývajícími, by jej seznámili příslušníci kontroly díky kartám, na nichž by v jeho rodném jazyce bylo toto v základních bodech řečeno. Zmíněné karty by byly sestaveny v co nejvíce jazycích, samozřejmě s ohledem na nejčetnější skupiny zahraničních pracovníků.

10.7.7 Zelená či Modrá karta?

Podmínky vydání jsou stejné, u ZK je ale omezen okruh zemí, které na ni mají nárok. I ten se ale od roku 2013 „rozrostl“ na 64 států. ZK je rozdělena dle kvalifikací na stupně od A do C, zato modrá karta do ČR přivádí ty nejkvalifikovanější. Zásadním rozdílem je ale to, že v případě, že se cizinec rozhodne v ČR pracovat a má vysokou kvalifikaci, určitě by měl zvolit režim MK, kdy má ze zákona nárok na vyšší platové ohodnocení (minimem je 1,5 násobek průměrné měsíční mzdy v ČR). O MK může žádat cizinec z jakéhokoliv státu na světě, s výjimkou těch, co povolení nepotřebují. V obou případech je vhodné, aby využil webových stránek ministerstva práce a sociálních věcí, kde si vyhledá volné pozice pro obsazení jak v režimu ZK, tak v režimu MK.

Toto je několik návrhů a možných doporučení, které z této diplomové práce vyplynuly a které by mohly přispět ke zlepšení situace v této oblasti. Inspirací mi samozřejmě byly také problémy odehrávající se v praxi a zkušenosti zaměstnaných cizinců.

Závěr

Moderní trhy práce si žádají flexibilní pracovní sílu, která je získávána jak z domácích, tak zahraničních zdrojů. Demografický vývoj ČR mluví jasně. Klesá počet ekonomicky aktivních obyvatel a tím pádem i potenciálních pracovních sil. Mezi dvě hlavní příčiny můžeme zařadit stárnutí populace a přesun pracovníků do zahraničí. Výběrový systém pracovní síly ze zahraničí je ale nákladný a pomalý, přestože se stále lobuje za integraci evropských trhů práce.

Česká migrační politika by ale na toto měla pružně reagovat. Pokud ČR opouští kvalifikovaní odborníci, nepříznivým důsledkem je tzv. odliv mozků. Naopak pokud do ČR specialista přijde, měl by být využit jeho potenciál a mělo by mu být umožněno pracovat v souladu se svým vzděláním. Není totiž ojedinělé, že absolvent vysoké školy zde vykonává profesi, která nevyžaduje žádné odborné vzdělání, často se jedná o zaměstnání ve stavebním odvětví. V těchto případech je evidentní plýtvání lidskými zdroji.

Práce ukázala na neucelenost a nejednoznačnost v daňové legislativě řešící tuto problematiku, což je negativní jev, který často vede jak k nelegálnímu zaměstnávání, tak k daňovým únikům a státní rozpočet je tak mnohdy ochuzován o nemalé příjmy.

Celá problematika této diplomové práce je velmi zajímavá, zároveň však i komplikovaná. Právní úprava je rozsáhlá a nekodifikovaná. Poplatníkům se v ní hůře orientuje, protože se nejedná pouze o jeden zákon, ale zákonů několik, s nimiž jsou spojeny i další pokyny a mezinárodní smlouvy nevyjímaje.

Situace každého poplatníka je jiná a nejde tudíž vytvořit jednu předlohu. Přesto doufám, že díky názorným příkladům z konkrétních situací, se v této práci podařilo popsat alespoň nejčastější kategorie cizinců, kteří se v ČR do pracovního procesu zapojují.

Teoretická část obsahovala poznatky získané z odborné literatury. Nejdůležitější částí bylo vysvětlení zdanění mezinárodních příjmů, určení rezidentství a aplikace smluv o zamezení dvojího zdanění. Analytická část vykreslila dnešní poměry v této sféře a ukázala také na související problémy, jakými jsou nelegální zaměstnávání, průběh kontrol cizinců či nejasnosti v pracovních smlouvách.

Vzorové případy jednotlivých zaměstnanců, kteří se zařadili na trh práce v ČR, detailně popsaly situaci, vyložily postup zaměstnavatele, zaměstnance a v neposlední řadě také na základě popisu určily, rezidentem jakého státu je daný zaměstnanec a zda bude v ČR zdaňovat celosvětové příjmy, pokud bude rezidentem ČR. V opačném případě, kdy bude určen jako rezident jiného státu, zdaní v tuzemsku pouze příjmy odsud plynoucí.

Poslední kapitola práce se zabývala návrhy. Nejdříve těmi, které souvisely přímo s příklady z praktické části a které ukázaly na rozdíl v případě nevyužití nebo neexistence SZDZ, neuplatnění nezdanitelných částí základu daně dle §15 ZDP či nevyužití možnosti výběru metody, jakou bude zamezeno dvojímu zdanění, a to dle § 38f ZDP. Následovala obecná doporučení.

Zde bych zmínila několik těchto zásadních návrhů. Jako nutnost se jeví zjednodušit podmínky při žádání o pracovní povolení, jak administrativní náročnost, tak poplatky s tím související. Další skupina návrhů se týkala oblasti daní, kde můžeme vidět velké pozitivum v angažovanosti ČR při uzavírání SZDZ. Výhodou by ale bylo zvětšit povědomí veřejnosti o existenci těchto smluv a celkově o zdaňování mezinárodních příjmů, protože svět je otevřený a mít příjmy ve více státech není rarita. Třetí oblast se týká větší průhlednosti, omezení nelegálního zaměstnávání a zvýšení počtu kontrol. Často je těžké dokazovat, jestli cizinec opravdu pracuje pro kontrolovanou osobu. Toto by řešilo povolení činit video-dokumentaci na místě kontroly. Technickým problémem se jeví jazyková bariéra, kterou je možné zaškolením pracovníků kontroly. Přínosem by bylo vytvoření karet v jazycích cizinců, které by je upozorňovaly na jejich práva a povinnosti už na místě kontroly. Vznikl by i čas na obstarání tlumočnicka. Často je totiž prakticky nemožné sepsat s cizincem protokol o podání hlášení. Nesmíme zapomenout také na výhodu, která se naskýtá vysoce kvalifikovaným pracovníkům se zájmem pracovat v ČR. Je pro ně výhodnější využít režimu MK, která jim zajišťuje příjem minimálně na úrovni 1,5 násobku průměrné tuzemské mzdy.

Tato diplomová práce se snažila provést procesem zdanění a zaměstnání občanů migrujících do ČR z jiných států. Ukázala, jakým způsobem se může občan jiného státu zařadit na pracovní trh v ČR jako zaměstnanec, a v neposlední řadě to, jak své příjmy bude zdaňovat a jakými prostředky tuto daňovou zátěž může optimalizovat. Cíl práce, kterým bylo přispět ke zjednodušení orientace v této problematice, byl naplněn.

Seznam literatury

- 1) BONIFAZI, C., *International Migration in Europe*. 1. Vydání. Amsterdam University Press. 2008. 342 s. ISBN 978-90-5356-894-1.
- 2) BOUŠKOVÁ, P., KOLMEROVÁ, V. a kol. *Zaměstnávání cizinců a vysílání zaměstnanců a OSVČ do ciziny*. 3. vyd. Olomouc: ANAG, 2009, 253 s. ISBN 978-80-7263-525-2.
- 3) Celní správa České republiky. *Kontroly v oblasti zaměstnávání cizinců*. [online]. 2012 [cit.2013-02-28]. Dostupné z: <<http://www.celnisprava.cz/cz/statistiky/Stranky/kontroly-v-oblasti-nelegalniho-zamestnavani-cizincu.aspx>>.
- 4) ČSÚ. *Cizinci: zaměstnanost*. [online]. 31.12.2011. [cit. 2013-01-16] . Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/o/ciz_zamestnanost-popis_aktualniho_vyvoje>. Česká spořitelna. *Vývoj nezaměstnanosti v EU*. [online]. 22.11.2012 [cit. 2013-01-15]. Dostupné z: < <http://www.csas.cz/banka/nav/o-nas/vyvoj-nezamestnanosti-v-eu-d00014289>>.
- 5) ČSÚ. *Míra nezaměstnanosti k 30. září 2012* . [online]. 22.11.2012 [cit. 2013-01-15]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/xb/redakce.nsf/i/mira_nezamestnanosti_k_30_zari_2012>.
- 6) ČSÚ. *Zaměstnaní cizinci v ČR*. [online]. 22.11.2012 [cit. 2013-01-15]. Dostupné z: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislotab=PRA5062PU_OK&&kapitola_id=743>.
- 7) DVOŘÁKOVÁ, Z. *Management lidských zdrojů*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2007, 485 s. ISBN 978-80-7179-8934.
- 8) EUR-LEX, *Stav integrace jednotného trhu 2013*. [online]. 2013 [cit. 2013-04-04]. Dostupné z: < <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:DKEY=693569:CS:NOT>>.

- 9) EUR-LEX. *International Market: Awareness, Perceptions and Impact*. [online]. 2011. [cit. 2013-02-02]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_363_en.pdf>.
- 10) GOLLA, P. *Zaměstnávání cizinců v ČR*. [online]. 2011 [cit. 2013-01-20]. Dostupné z: <<http://www.hrexpert.cz/ziskavani-a-vyber-zamestnancu/vyklady/zamestnavani-cizincu-v-cr.html>>.
- 11) HORÁKOVÁ, M. *Proměny trhu práce v ČR po roce 1989*. [online]. 5.5.2005 [cit. 2013-01-15]. Dostupné z: <http://www.epolis.cz/download/pdf/materials_50_1.pdf>.
- 12) HORÁKOVÁ, M. *Trendy v zahraničních pracovních migracích v České republice v letech 1995-2004*. Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, 2004, 21 s. ISBN 978-80-2394-278-1.
- 13) JOKLOVÁ, K., RYŠAVÁ, J. a kol.. *Zaměstnávání cizinců a vysílání pracovníků do zahraničí*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2009, 309 s. ISBN 978-80-7357-437-6.
- 14) KROUPA, A. *Nelegální zaměstnávání a podnikání cizinců na českém trhu práce*. Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, 1997, 130 s. ISBN 978-80-2382-646-3.
- 15) LEIBER, N. *Proč je stále těžší najmout zahraniční pracovníky*. [online]. 2010 [cit. 2013-01-20]. Dostupné z: <<http://www.businessweek.com/stories/2010-08-26/why-its-getting-harder-to-hire-foreign-workersbusinessweek-business-news-stock-market-and-financial-advice>>.
- 16) MALSTRÖM, C. *EU needs more labour migration*. Euraktiv.com. [online]. 12.9.2011. [2013-04-07]. Dostupné z: <<http://www.euractiv.com/innovation-enterprise/eu-needs-labour-migration-analysis-507489>>.

17) Migraceonline.cz. *Migranti na slovenském trhu práce: problémy a perspektivy*. [online]. 2012. [cit. 2013-04-22]. Dostupné z: <<http://www.migraceonline.cz/cz/e-knihovna/migranti-na-slovenskem-trhu-prace-problemy-a-perspektivy>>.

18) Migraceonline.cz. *Komparace systémů fungování cizinecké správy a dohledu nad pracovním trhem ve vybraných státech Evropské unie*. [online]. 2012. [cit. 2013-04-22]. Dostupné z: <<http://www.migraceonline.cz/cz/e-knihovna/komparace-systemu-fungovani-cizinecke-spravy-a-dohledu-nad-pracovnim-trhem-ve-vybranych-statech-evropske-unie>>.

19) MV. *Cizinci s povoleným pobytem*. [online]. 2013. [cit. 2013-05-02]. Dostupné z:<<http://www.mvcr.cz/clanek/cizinci-s-povolenym-pobytem.aspx>>. MPSV. *Modré karty pro cizince v ČR*. [online]. 2011 [cit. 2013-01-16]. Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam/modka/ciz#coje>.

20) MV. *Informace pro cizince*. [online]. [cit. 2011-05-17]. MV ČR Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/clanek/casto-kladene-otazky-971756.aspx?q=Y2hudW09MTM%3D>>.

21) NOWOTNY, E., MOOSLECHNER, P., RITZBERG, GRÜNWALD, D., *The Integration of European Labour Markets*. 1. vydání. Edward Elgar Publishing. 2009. 320 s. ISBN 978-18-4844- 761-5.

22) Odbor 73. *Sociální zabezpečení cizinců v ČR*. [online]. 28.2.2012 [cit. 2013-01-20]. Dostupné z: <<http://www.mpsv.cz/cs/603>>.

23) ROZUMEK, M. *Český „boj“ proti nelegálnímu zaměstnávání cizinců*. [online]. 2013 [cit. 2013-03-20]. Dostupné z:< <http://www.migraceonline.cz/cz/e-knihovna/cesky-boj-proti-nelegalnimu-zamestnavani-cizincu-2>>.

24) *SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY 2009/52/ES ze dne 18. června 2009 o minimálních normách pro sankce a opatření vůči zaměstnavatelům neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí*. [online]. 2009. [cit. 2013-

03-14]. Dostupné z: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:168:0024:0032:CS:PDF>>.

25) *Směrnice Rady 2011/16/EU ze dne 15. února 2011*. [online]. 2011. [2013-04-15] . Dostupné z: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:064:0001:0012:CS:PDF>>.

26) SOJKA, V. *Mezinárodní zdanění příjmů: smlouvy o zamezení dvojího zdanění a zákon o daních příjmů*. 2., aktualiz. a dopl. Vydání. Praha: ASPI, 2008, 326 s. ISBN 978-80735-754-6.

27) *SZDZ s Norskem č. 121/2005 Sb.m.s. ze dne 29. listopadu 2005*. [online]. 2005. [2013-04-04]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/prehled_smluv.html>.

28) *SZDZ s Polskem č. 102/2012 Sb.m.s. ze dne 31. prosince 2012*. [online]. 2005. [2013-04-04]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/prehled_smluv.html>.

29) *SZDZ s Ruskou federací č. 278/1997 Sb. ze dne 18. července 1997*. [online]. 1997. [2013-04-04]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/prehled_smluv.html>.

30) *SZDZ se Slovenskem č. 100/2003 Sb.m.s. ze dne 14.července 2003*. [online]. 2003. [2013-04-04]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/prehled_smluv.html>.

31) *SZDZ s Ukrajinou č. 103/1999 Sb. ze dne 20. dubna 1999*. [online]. 1999. [2013-04-04]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/prehled_smluv.html>.

32) *SZDZ s USA č. 32/1994 Sb.m.s. ze dne 23. prosince 1993*. [online]. 1994. [2013-04-04]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/prehled_smluv.html>.

33) *SZDZ s Vietnamem č. 108/1998 Sb. ze dne 3. února 1998*. [online]. 1998. [2013-04-04]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/prehled_smluv.html>.

- 34) Štatistický úrad Slovenskej republiky. *Cudzinci v SR*. [online]. 2013. [cit. 2013-04-22]. Dostupné z: <<http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=60608>>.
- 35) Štatistický úrad Slovenskej republiky. *Obyvateľ'stvo*. [online]. 2013. [cit. 2013-04-22]. Dostupné z: <<http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=5654>>.
- 36) ŠTOUDKOVÁ, D. *Nezaměstnanost v EU je téměř na 11%*. Finexpert.cz. [online]. 22.11.2012 [cit. 2013-01-15]. Dostupné z: <<http://finexpert.e15.cz/nezamestnanost-v-eu-je-temer-na-11->>.
- 37) TOPINKA, D, JANOUŠKOVÁ, K. *Program cílené a dlouhodobé podpory integrace cizinců třetích zemí na území jihomoravského kraje 2011-2015*. [online]. 2010. [cit. 2013-04-08]. Dostupné z: <<http://www.cizincijmk.cz/Folders/2068-1-Dokumenty+integracni+a+migracni+politiky.aspx>>.
- 38) VACHOVA, T. *Ekonomická dopady odlivu mozků v rozvojových zemích*. (Diplomová práce) Brno: MUNI, 2012. 70 s.
- VANČUROVÁ, A. a LÁCHOVÁ, L. *Daňový systém ČR 2012*. 11. vydání. Praha: VOX, 2012. 368 s. ISBN 978-80-8748-005-2.
- 39) VYHLÍDAL, J. *Zaměstnavatelé a zahraniční pracovní síla*. [online]. 2009. [cit. 2013-02-25]. Dostupné z:<http://aa.ecn.cz/img_upload/224c0704b7b7746e8a07df9a8b20c098/JVyhliDal_ZamestnavateleAZahranicniPracovniSila.pdf>.
- 40) VYŠKOVSKÁ, M. *Cizinci a daně: zdaňování příjmů fyzických osob - cizích státních příslušníků v České republice*. 3., aktualiz. dopl. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, 204 s. ISBN 978-80-7357-663-9.

41) VYŠKOVSKÁ, M. *Výklad smluv o zamezení dvojího zdanění ve světle judikatury Nejvyššího správního soudu a Conseil d'Etat (Francie)*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010, 174 s. ISBN 978-80-7357-550-2.

42) VZP. *Zdravotní pojištění osob ze zemí EU a EHP*. [online]. 2012 [cit. 2013-01-20]. Dostupné z: <<http://www.vzp.cz/platci/informace/povinnosti-platcu-metodika/1-4-zdravotni-pojisteni-osob-ze-zemi-eu-a-ehp>>.

43) ZÁKON č. 280/2009 Sb., daňový řád.

44) ZÁKON č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

45) ZÁKON č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním, ve znění pozdějších předpisů.

46) ZÁKON č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů.

47) ZÁKON č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů.

48) ZÁKON č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Seznam použitých zkratk:

MK	Modrá karta
ZK	Zelená karta
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MV	Ministerstvo vnitra
ZDP	Zákon o daních z příjmů
ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
EHP	Evropský hospodářský prostor
ZZ	Zákon o zaměstnanosti
ZoC	Zákon o pobytu cizinců na území ČR
FO	Fyzická osoba
PO	Právnícká osoba

Seznam tabulek:

Tabulka 1: Vývoj zaměstnanosti v sektorech národního hospodářství (v %)	17
Tabulka 2: Počet zaměstnaných občanů EU/EHP a Švýcarska a cizinců k 31.12.2011	24
Tabulka 3: Kontroly v oblasti zaměstnávání cizinců za rok 2012	41
Tabulka 4: Počet cizinců v ČR a SR	46
Tabulka 5: Cizinec na obyvatele	47
Tabulka 6: Počet vydaných ZK	50
Tabulka 7: Počet občanů EU na území ČR.....	59
Tabulka 8: Počet občanů EHP na území ČR	64
Tabulka 9: Počet občanů třetích zemí na území ČR.....	67

Seznam grafů:

Graf 1: Zaměstnanost cizinců v ČR.....	18
Graf 2: Vývoj počtu zaměstnaných cizinců v ČR	19
Graf 3: Míra nezaměstnanosti v zemích EU	21
Graf 4: Cizinci dle zastoupení v jednotlivých třídách CZ-ISCO	39
Graf 5: Vývoj počtu ekonomicky aktivních cizinců v ČR	44

Seznam schémat:

Schéma 1: Pozitivní jev odlivu mozků	48
Schéma 2: Negativní jev odlivu mozků.....	49

Seznam příloh:

Příloha č. 1: Formulář ZK; žádost k dlouhodobému pobytu za účelem zaměstnání	
Příloha č. 2: Přiznání k dani z příjmů fyzických osob	
Příloha č. 3: Žádost cizince o povolení k zaměstnání na území ČR	